

Fredag den 3. maj 2019 (D)

1

92. møde

Fredag den 3. maj 2019 kl. 10.00

Dagsorden

1) Forhandling om redegørelse nr. R 15:

Energi-, forsynings- og klimaministerens energipolitiske redegørelse 2019.

(Anmeldelse 10.04.2019. Redegørelse givet 10.04.2019. Meddelelse om forhandling 10.04.2019).

2) Forespørgsel nr. F 42:

Forespørgsel til energi-, forsynings- og klimaministeren om regeringens fremtidige energipolitiske initiativer.

Af Jens Joel (S), Mikkel Dencker (DF), Thomas Danielsen (V), Søren Egge Rasmussen (EL), Carsten Bach (LA), Christian Poll (ALT), Ida Auken (RV), Pia Olsen Dyhr (SF) og Orla Østerby (KF).

(Anmeldelse 10.04.2019. Fremme 12.04.2019).

3) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 141:

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af et center for demokratiudvikling og borgerinddragelse.

Af Rasmus Nordqvist (ALT), Pelle Dragsted (EL), Sofie Carsten Nielsen (RV) og Trine Torp (SF).

(Fremsættelse 12.03.2019).

Kl. 10:00

Meddelelser fra formanden

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Mødet er åbnet.

I dag er der følgende anmeldelse:

Skatteministeren (Karsten Lauritzen):

Lovforslag nr. L 233 (Forslag til lov om ændring af ligningsloven og kursgevinstloven. (Ophævelse af visse regler om beskatning af renter og kursgevinster og -tab på hybrid kernekapital m.v.)).

Titlen på den anmeldte sag vil fremgå af www.folketingstidende.dk (jf. ovenfor).

Social-, Indenrigs- og Børneudvalget har afgivet:

Beretning om normeringer i daginstitutioner.

(Beretning nr. 13).

Beretningen vil fremgå af www.folketingstidende.dk.

Det første punkt på dagsordenen er:

1) Forhandling om redegørelse nr. R 15:

Energi-, forsynings- og klimaministerens energipolitiske redegørelse 2019.

(Anmeldelse 10.04.2019. Redegørelse givet 10.04.2019. Meddelelse om forhandling 10.04.2019).

Sammen med dette punkt foretages:

2) Forespørgsel nr. F 42:

Forespørgsel til energi-, forsynings- og klimaministeren:

Hvad kan ministeren oplyse om regeringens fremtidige energipolitiske initiativer set i lyset af den energipolitiske redegørelse?

Af Jens Joel (S), Mikkel Dencker (DF), Thomas Danielsen (V), Søren Egge Rasmussen (EL), Carsten Bach (LA), Christian Poll (ALT), Ida Auken (RV), Pia Olsen Dyhr (SF) og Orla Østerby (KF).

(Anmeldelse 10.04.2019. Fremme 12.04.2019).

Kl. 10:00

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Jeg gør opmærksom på, at afstemning om eventuelle forslag til vedtagelse udsættes til tirsdag den 7. maj 2019.

Vi skal først have en begrundelse fra ordføreren for forespørgserne. Hr. Jens Joel, Socialdemokratiet. Værsgo.

Kl. 10:01

Begrundelse

(Ordfører for forespørgerne)

Jens Joel (S):

Velkommen til den energipolitiske debat. Jeg er glad for, at nogle af vores kollegaer dukker op senere, for så bliver der en mere diversgerende kønsbalance, end der er lige nu, men velkommen til de kollegaer, som er med fra starten. Men der er heldigvis også dygtige kvindelige kollegaer på ordførerrækkerne.

Jeg vil gerne på vegne af forespørgerne takke ministeren for at stille op i dag til den årlige energipolitiske redegørelse. Vi ser frem til at få en diskussion om det, vi alle sammen finder utrolig vigtigt. Om end rigtig mange uden for murene her snakker mere om valgkamp, er det jo vigtigt at holde energipolitikken på sporet, og jeg ser frem til debatten i dag.

Kl. 10:02

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak for det. Og så er det energi-, forsynings- og klimaministeren. Værsgo.

Kl. 10:02

Besvarelse

Energi-, forsynings- og klimaministeren (Lars Christian Lilleholt): Tak for det, formand. Jeg skal beklage, hvis jeg kommer til at pudse næse undervejs, for jeg er blevet ramt af lidt influenza.

Jeg er glad for den her anledning til at drøfte Energpolitisk Redegørelse 2019 med Folketinget. Sådant et tilbageblik på året, der gik, i Danmarks energipolitik er en god anledning til at gøre status. Og dommen er klar: Danmark er og bliver et globalt grønt foregangsland.

Gennem årtier har Danmark leveret imponerende resultater, og vi har opbygget en lang række grønne styrkepositioner. Det blev endnu en gang i 2018 anerkendt, da det danske energisystem på tredje år blev kåret som verdens bedste. Men vi hviler ikke på laurbærrerne. Vi skal fortsætte med at sætte ambitiøse mål for den grønne omstilling i Danmark, så aktørerne ude i verden også fremadrettet vil kigge mod Danmark for morgendagens smarte grønne løsninger. Og vi er godt på vej, må man sige.

Det er imponerende, hvor hurtigt det går med den grønne omstilling; vi bliver som land ved med at sætte nye rekorder. Energifaalen fra sommeren 2018 bidrager kun til dette fortsat høje tempo. Med energifaalen har vi sat et ambitiøst mål om, at Danmark senest i 2050 skal være klimaneutralt, og vi har anvist vejen til 55 pct. VE i 2030.

Regeringen arbejder derudover for et EU-mål om netto-nuludledning for 2050 og for en ny Europa-Kommission, der har danske prioriteter på dagsordenen. På den måde går Danmark foran i den globale og europæiske indsats for at leve op til Parisaftalen. Danmarks grønne brand har skabt genlyd ude i verden, og vi skal blive ved med at arbejde hårdt for at sikre et fortsat højt tempo i den grønne omstilling, så vi kan styrke vores førerposition. Det er regeringen opsat på.

Derfor er det også vigtigt, at vi holder fast i den gode danske tradition på energiområdet med brede politiske forlig og lange tidsspektiver. Det skaber stabilitet og sikrer investeringer, så vi fortsat kan være med helt i front.

I 2018 indgik vi ikke bare den bredeste, men også den grønneste energifaale i danmarkshistorien, og det er jeg både glad og stolt over. Energifaalen markerer et kursskifte i energipolitikken, som regeringen fortsat vil arbejde for skal forblive drivkraften i den grønne omstilling af vores energisystem. Og vi er allerede godt på vej. Vi slår rekorder igen og igen.

Med det seneste Teknologineutralt udbud af vind og sol 2018-2019 har vi bl.a. opnået en gennemsnitlig støttepris på kun 2,27 øre pr. kWh. Det er seks gange lavere end tidligere. Og i marts i år rullede nyheden så ud på de landsdækkende medier om et nyt støttefrit vindmølleprojekt på Hirtshals Havn. Jeg har stor respekt for og tillid til de mange danske virksomheder og medarbejdere, der hver dag bidrager til den grønne omstilling. Så når jeg bliver spurgt, hvad jeg tror vi kan vente os af fremtiden på energiområdet, så tror jeg, vi kan fortsætte denne imponerende rejse mod klimaneutralitet senest i 2050.

Jeg vil dog gerne runde noget andet end blot den hjemlige politik, nemlig den internationale energipolitik. Den danske energipolitik kan ikke ses isoleret. Der skal rykkes globalt. Og også her går Danmark foran. Heldigvis fortsatte den grønne omstilling i 2018 med at cementere sin betydning på den internationale scene, ligesom den har gjort det herhjemme. På COP24 i Katowice blev de 196 parter i FN's Klimakonvention enige om stort set alle dele af det regelsæt, der skal bidrage til at indfri ambitionerne i Parisaftalen fra 2015. Det er samlet set et meget tilfredsstillende resultat, men der er brug for

et højere tempo i den grønne omstilling, hvis vi skal nå målene fra Paris.

Danmark står for en brøkdel af de globale CO₂-udledninger, men der bliver lyttet til os ude i verden på grund af den årelange danske erfaring med grøn omstilling. Derfor indgår vi partnerskaber på energiområdet med flere af de store vækstøkonomier såsom Kina, Indonesien og Indien, så vi kan dele vores erfaringer. Seneste har FN's generalsekretær bedt Danmark om at påtage sig en ledende rolle frem mod klimatopmødet i New York i september. Sammen med Etiopien og SEforALL skal vi lede energisporet på topmødet med henblik på at øge det globale ambitionsniveau. Det forpligtiger.

Kl. 10:07

For at styrke Danmarks grønne stemme i verden har regeringen udpeget Ditlev Engel som Danmarks særlige udsending for klima og energi frem til slutningen af 2018. Og med energifaalen blev det også aftalt, at der skal ske et markant løft af eksportfremmeindsatsen på energiområdet. På den måde hjælper vi dansk grøn teknologi til at finde vej til eksportmarkeder, hvor de kan accelerere den grønne omstilling. Samlet set har 2018 derfor styrket fundamentet for, at Danmark også fremover er en vigtig drivkraft bag den globale grønne omstilling.

Også i EU har den grønne omstilling af vores energisystem længe været et fokus på den energipolitiske dagsorden. Det fokus er blevet cementeret i 2018. Rådet og Europa-Parlamentet indgik i slutningen af 2018 aftaler i forbindelse med de sidste af i alt otte forslag i den såkaldte vinterpakke, der er en central del af udmøntningen af energiunionen. Energiunionen udgør rammen for de mest centrale initiativer vedrørende europæisk klima- og energipolitik i perioden fra 2015 til 2019.

Men EU har også et mere langsigtet fokus. I november 2018 præsenterede Europa-Kommissionen et udspil til EU's langsigtede lavemissionsstrategi, der vil danne udgangspunkt for fremtidige drøftelser om EU's klima- og energipolitik. Regeringen har fastlagt en række konkrete prioriteter for EU's langsigtede klimainsats, der skal bidrage til, at EU går foran i den globale indsats for at nå netto-nuludledning gennem omkostningseffektive indsatser.

Inden for energiområdet vil regeringen arbejde for fem områder, herunder fremme af elektrificering på tværs af energi-, varme-, transport- og industrisektoren, fremme implementeringen og videreudviklingen af et indre marked for energi, et øget fokus på energieffektivitet, gassektorens bidrag til udvikling mod et energisystem fuldt baseret på vedvarende energi samt en ambitiøs målsætning om netto-nuludledning senest i 2050.

På den hjemlige bane sætter energifaalen kursen for Danmarks grønne omstilling i de kommende år. Med energifaalen er der bl.a. truffet beslutning om Danmarks næste havvindmøllepark, Thor, der vil kunne dække 800.000 husstandes strømforbrug. Og vi skal have etableret mindst to parker mere, og det skal ske inden for dette område i de kommende år.

Vores energiproduktion bliver hele tiden grønnere og grønnere. Elproduktionen fra vedvarende energi vurderes at gå fra i dag at kunne dække ca. 64 pct. af det samlede elforbrug til i 2030 at overstige det forventede elforbrug. I 2018 tog regeringen også beslutningen om stop for efterforskning og indvinding af olie og gas på land og i indre danske farvande. Det er et historisk skridt i den rigtige retning for Danmark som energipolitisk foregangsland. Dertil har Danmark sammen med en række lande tilsluttet sig initiativet om at udfase kul fra elforsyningen inden 2030.

Men den grønne omstilling handler ikke kun om udbygning af vedvarende energi. Vi skal blive endnu bedre til at udnytte den grønne energi effektivt. Med energifaalen har vi derfor også fornyet tilgangen til energieffektivisering i Danmark. Vi viser omverdenen den kloge energieffektiviserings politik i et land, som har et højt VE-

indeks, og det gør vi bl.a. ved at balancere VE og energieffektivisering og ved at målrette virksomhederne mod de største potentialer.

Energiaftalen afskar bl.a. energiselskabernes energispareindsats, og vi har afsat en ny pulje til bygninger og en ny udbudspulje til erhverv. Det er et markant opgør med vores hidtidige støtteordning og en model, som jeg er sikker på vil være langt mere effektiv.

I forhold til en effektiv udnyttelse af energien gælder det også for vores fjernvarme. Derfor skal vi have en ny tilgang til varmeproduktion.

Kl. 10:12

Vi har taget de første skridt mod ophævelse af produktionsbindingerne for de mindre fjernvarmeområder, og vi kigger på, hvornår og hvordan det kan ske bredere. Vi har også halveret elvarmeafgiften og gjort det billigere at bruge bl.a. varmepumper. Dertil er vi i gang med at se nærmere på den fremtidige rolle for vores gassystem. Det er vigtigt, at vi får integreret de grønne gasser i vores energisystemer og opnår en optimal udnyttelse af den vedvarende energi. Derfor skal der laves en gasstrategi med en klog linje for gassens rolle i det fremtidige grønne energisystem. Samtidig med vores høje ambitioner skal vi fortsat udnytte de danske olie- og gasressourcer i Nordsøen til størst mulig gavn for det danske samfund. Vi vil koncentrere os om indsatsen i Nordsøen og genopretningen af Tyrasfeltet. Det er sund fornuft at udnytte gasressourcerne, og det skaber velstand, velfærd. Danske arbejdspladser er med til at finansiere den grønne omstilling.

For at det hele kan hænge sammen, er det vigtigt at sikre fortsatte effektiviseringer i forsyningssektorerne og bevare en forsynings sikkerhed i verdensklasse. Pr. 1. januar har regeringen indgået politiske aftaler i forlængelse af forsyningsstrategien, der skal understøtte effektiviseringer for i alt 5,5 mia. kr. i 2025 ud af den samlede regeringsmålsætning om effektiviseringer for 5,9 mia. kr. i 2025. Effektiviseringerne skal medvirke til at forøge den almindelige danske families rådighedsbeløb, men også sikre udvikling og fremtidssikring af forsyningssektoren. De store mængder vind og sol i energisystemet stiller nemlig større krav til energiforsyning. Vi skal fastholde en forsynings sikkerhed i verdensklasse, og her skal vi knække koden til et integreret og fleksibelt energisystem. Denne regering har fra dag et sagt, at vi vil arbejde for at skabe det mest integrerede markedsbaserede og fleksible energisystem i Europa, og den ambition har vi sammen med alle partierne i Folketinget gentaget i energiaftalen. Udarbejdelsen af en gasstrategi skal samtænke gassens fremtid med et elsystem, hvor der grundet stadig stigende mængder af fluktuerende strøm i energisystemet bliver behov for lagring og konvertering. Gasstrategien har altså fokus på, hvordan den danske gasinfrastruktur fortsat kan udnyttes kommercielt i den grønne omstilling. Vi skal gøre det grønt, men vi skal også gøre det klogt. Fremtidens energipolitik er markedsbaseret, og vi skal derfor også fortsætte på den kurs, vi er slået ind på med energiaftalen.

Udbygningen med vedvarende energi og især havvind er hjørnestenen i energiaftalen. Der er et kæmpestort potentiale for havvind i Danmark, som vi skal udnytte og måske endda tjene penge på. Vi har netop offentliggjort en storstilet screening af mulige placeringer for havvind i Danmark, som viser, at der er gode placeringer til op imod 12.400 MW havvind, som kan levere mere strøm, end man i dag bruger i Danmark. Det er derfor vigtigt at få indrettet vores infrastruktur og regler, så vi har de mest optimale rammer for en fortsat ambitiøs og hensigtsmæssig udbygning. Stigende mængder af grøn energi kræver et reelt indre marked, hvor strømmen kan flyde frit, og et integreret og fleksibelt energisystem, hvor vi udnytter de muligheder, som bl.a. data og digitalisering rummer. Digitalisering er det værktøj, der for alvor skal binde et energisystem baseret på vedvarende energi sammen, og det kræver, at vi fortsætter med at tænke i nye energipolitiske baner. Derfor har vi afsat væsentlig flere

midler til forskning og udvikling, så vi som førende teknologination kan være på forkant med morgendagens grønne løsninger.

Vi kan meget selv, men uden EU går det ikke. Løsninger på energiområdet og sikringen af et integreret og fleksibelt energisystem skal i stigende grad findes i EU og via internationale samarbejder. Det er en afgørende forudsætning for, at vi kommer i mål og yder et vigtigt bidrag til FN's verdensmål og EU's 2030-mål. Lige så vigtigt det er, at vi sikrer og styrker samarbejdet på tværs af landegrænser, lige så vigtigt er det, at vi også her i Folketinget værner om den gode danske tradition på energiområdet med et godt og bredt samarbejde. Jeg synes, at det brede energiforlig fra 2018, som alle Folketingets partier står bag, er et godt eksempel på det samarbejdende folkestyre. Kun ved at trække i samme retning kan vi bidrage til at styrke den grønne omstilling til gavn for hele samfundet. Vi skal hele tiden hæve barren og være ambitiøse. Tak for ordet.

Kl. 10:17

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Så er der et par korte bemærkninger. Hr. Søren Egge Rasmussen, Enhedslisten. Værsgo.

Kl. 10:17

Søren Egge Rasmussen (EL):

Tak for det. Nu bliver der refereret en del til energiaftalen, hvor regeringens udspil var, at der skulle bygges én havvindmøllepark frem mod 2030, og så var der et forhandlingsforløb, der endte med, at det var tre havvindmølleparker, som så kom med i aftalen, og det blev en bedre aftale, og der lægges op til, at man kan bygge oven på den energiaftale, hvis man finder mulighed for det. Det kan være i en kommende finanslov, og det kan være ved at lave en opfølgning i form af en klimaaftale.

Jeg kunne godt tænke mig at høre ministerens refleksion på, at Klimarådet nu er kommet med en rapport, hvor man forholder sig til de datacentre, som er planlagt, og at hvis vi skal nå det her mål om 55 pct. vedvarende energi af energiforbruget i 2030, så er det nødvendigt at bygge to nye, store havvindmølleparker inden 2030 for ligesom at holde fast i det mål, fordi de store, energiforbrugende datacentre bruger så meget. Hvordan har ministeren tænkt sig at løse det problem?

Kl. 10:18

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo.

Kl. 10:18

Energi-, forsynings- og klimaministeren (Lars Christian Lilleholt):

Tak for spørgsmålet. Datacentre er både en chance og en mulighed og også en udfordring for os. Jeg er bestemt ikke afvisende over for, at der bliver brug for yderligere udbygning med havvind frem mod år 2030. Jeg har også i den dialog, jeg har haft med ejerne af datacentre, klart indikeret over for dem, at hvis man ønsker at placere sig i Danmark, har man også et ansvar for at håndtere den mængde af grøn strøm, som man modtager på det enkelte center, og herunder også at kunne og burde investere i udbygningen med vedvarende energi, og det ved jeg også flere af centrene har fokus på.

Kl. 10:19

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak for det. Lige her i første omgang er der kun én kort bemærkning til ordførerne. Den næste er hr. Jens Joel, Socialdemokratiet. Værsgo.

Kl. 10:19

Jens Joel (S):

Tak for det, og tak til ministeren for redegørelsen. Selv om vi jo på mange måder er enige, hvad angår energipolitikken, om, at der er ting, der rykker i den rigtige retning, er det jo også lidt beklageligt, at der, apropos rekorder, skete det, at vi sidste år så en stigning i CO₂-udledningen, hvor vi i mange år har fortalt historien om, at man kan blive ved med at have vækst, man kan blive ved med at lave sit energisystem om og have vækst og velstand, men samtidig nedbringe CO₂-udledningen.

Så kom der en stigning, og i den forbindelse var ministerens eneste forklaring på, at det ikke var problematisk, at man havde haft et år, hvor der havde været meget lidt vind. Jeg synes jo nok, at man burde have været i så god afstand til den decimal og den udvikling, man havde haft, at det ikke havde været et problem, men jeg har så stillet et spørgsmål til ministeren, hvor jeg har skrevet: Hvor meget betyder vinden egentlig, altså hvordan kan man lave en opgørelse, sådan at man kan korrigere for, hvor meget vind der har været de forskellige år? Der skriver ministeren tilbage til mig, at det har man desværre ikke mulighed for at svare på inden for svarfristen.

Derfor kunne jeg godt tænke mig at høre, hvordan ministeren kan sige i pressen, at det skyldes det her med udsving i vindproduktionen, hvis man ikke over for Folketinget vil bekræfte, at det faktisk er det og den varme sommer sidste år, der har gjort det. Så hvad vil ministeren gøre ved, at vi for første gang i rigtig mange år har set stigninger i CO₂-udledningen, selv om regeringen ønsker det modsatte?

Kl. 10:20

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo.

Kl. 10:20

Energi-, forsynings- og klimaministeren (Lars Christian Lilleholt):

Tak til hr. Jens Joel. Jeg skal nok presse på for, at hr. Jens Joel får det pågældende svar så hurtigt som overhovedet muligt. Når jeg svarer på spørgsmål, svarer jeg jo efter den bedste viden, jeg har på det pågældende tidspunkt. Og det er klart, at den meget, meget varme sommer jo betød, at der var lange perioder, hvor vindmøllerne stod stille og der var brug for import af strøm for at sikre forsyningssikkerheden. Det er jo klart, at når man skal importere strøm, er der mulighed for, at den strøm, man importerer, ikke nødvendigvis er baseret på vedvarende grøn energi. Det var den ikke for en dels vedkommende, og det betød så for det enkelte år, at der var en stigende CO₂-udledning.

Kl. 10:21

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak. Og så er det hr. Christian Poll, Alternativet.

Kl. 10:21

Christian Poll (ALT):

Tak for det. Olie- og gasproduktionen i Nordsøen er jo noget af det, som vi går meget op i i Alternativet. Vi gør det ikke, fordi vi selv har fået en fiks idé, det er jo, fordi videnskaben siger, at vi skal lade 80 pct. af vores kendte reserver blive i undergrunden, hvis vi skal kunne leve op til Parisaftalen. Så vi ønsker at lave en afviklingsplan, og det har der jo ikke været meget stemning for her i salen. Men der er en del misforståelser. Jeg har hørt ministeren udtale, at vi lige så godt kan hive vores egen olie op af undergrunden, så længe vi skal bruge olie, og det er bedre end at importere det fra oliestater i Mellemøsten. Men anerkender ministeren, at det meste energi faktisk handles internationalt? Den danske produktion og forbruget af olie hænger faktisk ikke sammen. I mange år, hvor Danmark netto

har haft eksport af olie, har vi fortsat importeret olie, og der er ikke sammenhæng imellem dansk olieproduktion og den benzin, vi hælder i vores biler. I dag eksporterer vi mere end halvdelen af olien fra Nordsøen. Til gengæld importerer vi 6 mio. m³ råolie om året.

Kl. 10:22

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak. Værsgo.

Kl. 10:22

Energi-, forsynings- og klimaministeren (Lars Christian Lilleholt):

Tak for det, hr. Christian Poll. Det er ganske korrekt. Det er sådan, at olie og gas, i hvert fald ikke mindst olie og benzin, handles på tværs og på et verdensmarked. Derfor er jeg jo alligevel meget glad for, at Danmark i en lang, lang årrække har kunnet være selvforsynende med olie og gas. Det synes jeg er rigtig, rigtig glædeligt, ligesom jeg også glæder mig over, at når man sammenligner miljøbelastningen mellem landenes olie- og gasproduktion, kan man bare konstatere, at så er Danmark jo helt, helt i top med hensyn til, hvad CO₂-udledningen er, hvad klimabelastningen er pr. tønde olie, der hentes op fra Nordsøen. Det glæder mig. Derfor synes jeg, at det er fornuftigt, at vi fortsætter vores olie- og gasproduktion mere, end man nødvendigvis gør det andre steder, hvor belastningen jo er langt, langt større. Derudover er der jo også det, at olie og gas over en årrække har bidraget væsentligt til den danske samfundsøkonomi med et sted mellem 400 og 500 mia. kr. til den danske statskasse, og som medlem af en regering, som også er optaget af, at økonomien hænger sammen, er det jo et væsentligt bidrag til dansk samfundsøkonomi.

Kl. 10:23

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak. Fru Ida Auken, Radikale Venstre.

Kl. 10:23

Ida Auken (RV):

I Radikale går vi meget op i at have en vision, der kan lede os i en ny retning, og derfor synes vi, at vi skal have en stor vision for Nordsøen, ikke med hensyn til olie og gas, men på vindområdet, altså hvor mange vindmøller man kan bygge i Nordsøen, så man faktisk kan få lukket Europas kulkraftværker, så man kan få det ind i elbilerne, og så man kan få den nye grønne energi til at blive en stor handelsvare for os. Vi har nu sammen med regeringen screenet for 12 GW, men mener ministeren ikke, at det kunne være op mod måske det firedobbelte eller femdobbelte i Nordsøen, og skulle vi ikke prøve at kigge på som vores hovedprioritet for Nordsøen, at det er vindmøller, der skal derud?

Kl. 10:24

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Ministeren.

Kl. 10:24

Energi-, forsynings- og klimaministeren (Lars Christian Lilleholt):

Tak for spørgsmålet. Det opfatter jeg som meget, meget konstruktivt. Det er jeg sådan set ikke afvisende over for. Ud over det, vi har screenet af Danmarks umiddelbare havarealer, så ligger der jo et stort område i Nordsøen. Det er der fokus på. Vi har indgået et samarbejde med mellem 10 og 12 EU-lande om at kigge på, hvilke muligheder der er, og jeg oplever også, at der fra andre lande, ikke mindst nordeuropæiske lande, er en interesse for også her for deres vedkommende at kunne etablere havvind i Nordsøen. Det er jo lande, som måske har udfordringer med hensyn til at kunne sikre tilstrækkelig udbygning på land. Det er jeg meget, meget positiv over for. Forrige år havde vi formandskabet i Nordsøesamarbejdet. Det er noget, der arbejdes på, ligesom med etableringen af den her

ø, som jeg også synes der er store perspektiver i, fordi det vil løse nogle andre udfordringer med hensyn til ilandføring af el og de udfordringer, der er der, med forsyningsledninger, og hvor de skal trækkes hen osv. Det er der gode muligheder for, og det vil jeg gerne arbejde for.

Kl. 10:25

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak til ministeren. Så går vi videre med forhandlingen, og det er ordføreren for forespørgerne, hr. Jens Joel, Socialdemokratiet, og nu er der de almindelige betingelser for korte bemærkninger, altså to til hver. Værsgo.

Kl. 10:25

Forhandling

(Ordfører for forespørgerne)

Jens Joel (S):

Tak for det, og tak til ministeren for redegørelsen for vores energipolitiske ståsted lige nu. Jeg håber jo, at vi kan komme i gang med at diskutere lidt hurtigt, hvordan vi kan udvide visionerne, hvordan vi kan hæve ambitionerne for de kommende år.

For når man kigger ud uden for disse tykke mure, er det jo klart, at der er et stort krav og et stort behov for, at vi rykker hurtigere på den grønne omstilling. Det er derfor, at skoleelever og studerende og andre – bedsteforældre er der også, der har organiseret sig nu – står henede foran Christiansborg om torsdagen og klimapåminder os. De tager nogle gange fri fra skole om fredagen for at vise, at det her er noget, vi skal tage alvorligt, og når de demonstrerer, fortæller de jo historien om, at vi ikke med det, vi har besluttet på nuværende tidspunkt, er ambitiøse nok til at komme i mål og levere på de internationale aftaler – mest afgørende er selvfølgelig Parisaftalen – og vores løfte om at holde den globale opvarmning nede på 2 graders eller hellere 1,5 grads stigning.

Så vi er langt fra i mål, og selv om der er nogle ting i den her periode – og det skal jeg vende tilbage til – som vi har fået trukket i den rigtige retning, så er det jo desværre også situationen, at den regering, vi har nu, har haft for få mål, og at nogle af de mål, vi har haft, har man skrottet. Da regeringen trådte ind i regeringskontorerne og man skrottede klimamål, man forsøgte at aflyse havvindmølleparker, der allerede var planlagt, eller man halverede energiforskningsmidlerne, så er det selvfølgelig klart, at det har sat os tilbage. Det er jo også det, der er baggrunden for, at Klimarådet, både før og efter at man skiftede formanden ud, faktisk har sagt, at den grønne omstilling går for langsomt. Der er ikke tempo nok på, der er ikke en ambition om at udbrede indsatsen til alle sektorer, og det er det, der skal være.

I energiforliget tog vi rigtigt nok nogle skridt. Vi tog nogle skridt omkring elektrificering af fjernvarmen: Hvordan får vi brugt den grønne strøm i fjernvarmen? Det syntes jeg var klogt og godt, og vi fik også sat endnu mere fokus på sol- og vindenergiudbygningen, og priserne rasler ned. Faktisk er det nu sådan, at det er billigere at etablere grøn energi end at etablere kulkraftværker eller atomkraftværker, og i den situation skulle man jo tro, at døren var sparket ind til, at det ville gå af sig selv. Men sådan er det selvfølgelig ikke, og derfor er vi nødt til at bruge nogle af de penge, som vi ikke skal bruge på at støtte sol- og vindenergi – fordi det heldigvis bliver billigere – til at satse massivt på forskningen, så vi kan gemme vindmøllestrømmen til de dage, hvor vinden ikke blæser, men også at sikre nettet og den fleksible integration i nettet, som er forudsætningen, hvis vi faktisk skal kunne levere.

Min kollega hr. Søren Egge Rasmussen nævnte før, at der kommer datacentre, og at vi også er nødt til at skrue op for produktionen af vedvarende energi, hvis vi sådan set ikke skal blive slået af pinden

og miste vores målsætninger, fordi vi får datacentre hertil, som gerne vil bruge vores grønne strøm. Derfor kunne man jo godt spørge konkret, om regeringen vil være med til, som oppositionspartierne har foreslået, ikke bare den ene vindmøllepark, som regeringen foreslog i energiforligets udspil, ikke bare de tre vindmølleparker, som vi aftalte, da vi havde siddet i forhandlingslokalerne og fået regeringen med på dem, men endnu flere vindmølleparker inden 2030. For det er faktisk det, vi har brug for.

Man kunne også spørge regeringen, om ikke vi kunne gøre det lidt bedre i forhold til eksempelvis EUDP, som er en af historierne om de tabte år. Nu læser jeg her i redegørelsen, at vi i 2019 er oppe på 435 mio. kr. i EUDP, som jo stort set udgør vores satsning på energiforskningen nu, og det kan man jo godt skrive er en stigning fra sidste år, for det er det. Problemet er jo bare, at vi for 4 år siden, da regeringen trådte ind i regeringskontorerne, brugte over 800 mio. kr. på energiforskningen, og derfor er det jo ikke nogen opprioritering, at man nu har 435 mio. kr. i et EUDP-program.

Ligeledes er vi nok nødt til set med socialdemokratiske briller at kigge på energieffektiviseringsindsatsen. Den indsats, som vi gør for energieffektiviseringer i vores bygninger, det, at vi skal spare på energien, er jo noget, vi skal, fordi det er godt for klimaet, men også fordi det faktisk gør den grønne omstilling billigere på lang sigt, hvis vi sparer på energien.

Kl. 10:30

Der var det ærgerligt, at der ikke i regeringens udspil til et energiforlig var en indsats for bygninger og energibesparelser. Vi fik en pulje ind efter forhandlingerne, men det er jo slet ikke nok. Faktisk er det utilstrækkeligt i en grad, så erhvervslivets spidser har været ude at sige, at vi er i gang med at sætte Danmarks førerposition over styr på det her område.

I klimaudspillet, der kom fra regeringen for nylig, var der desværre heller ikke noget om energieffektiviseringer, og det mener vi ganske enkelt at vi bliver nødt til at tage fat på, både sådan at vi reelt leverer energieffektiviseringer i forhold til EU's krav, men også sådan at vi går foran. For det er en selvstændig pointe for os, at hvis man skal gavne klimaet mest muligt, og hvis man skal have den billigst mulige omstilling, så skal man ikke slippe med den mindst mulige indsats i forhold til EU-kravene, men så skal man tværtimod være i front.

I forhold til klimaet, som vi nok også kommer til at diskutere, er det selvfølgelig også ærgerligt med hensyn til den udvidelse i den energipolitiske redegørelse, vi har haft i dag, som man også kunne have haft med en bindende klimalov, som man kunne have haft tirsdag i den her uge, hvor vi faktisk havde et borgerforslag på dagsordenen, der skulle stemmes om. Næsten 70.000 danskere har skrevet under på, at vi skal have en bindende klimalov, og det er desværre blevet blokeret, at vi fik den afstemning, af regeringspartierne og Dansk Folkeparti, og det beklager vi selvfølgelig.

Men vi er glade for, at der er noget, vi har kunnet samarbejde om på energiområdet. Vi er også rigtig håbefulde, i forhold til at vi kan samarbejde på klimaområdet, men det er også klart, at ambitionerne skal være højere, og at svarene skal være bedre end det, vi ser i dag.

Så vil jeg gerne på vegne af partierne Socialdemokratiet, Enhedslisten, Alternativet, Radikale Venstre og SF læse et forslag til vedtagelse op, og det lyder sådan her:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget beklager, at regeringens klima- og energipolitik ikke er ambitiøs nok. Hverken verden eller Danmark er på sporet til at opfylde Parisaftalens målsætninger om temperaturstigninger på højst 2 grader og så tæt på 1,5 grad som muligt, og Klimarådet har påpeget, at regeringens politik nedsætter tempoet i den grønne omstilling til en fjerdedel af det kommende årti. Folketinget beklager,

at regeringen har forhindret en afstemning i Folketinget om en ny klimalov, samt at CO₂-udledningen steg i 2018.

Folketinget ønsker en mere ambitiøs klima- og energiindsats, end den nuværende regering fører, herunder at der vedtages en styrket klimalov, at der opføres flere havvindmølleparker inden 2030 end aftalt i energiforliget, og at der skrues op for energieffektiviseringsindsatsen. Derudover ønsker Folketinget at gennemføre konkrete tiltag, der reducerer CO₂-udslippet fra transportsektoren, et bindende mål for antallet af grønne biler i 2030 samt konkrete klimatiltag i landbruget på baggrund af Klimarådet og andre eksperter anbefalinger.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 91).

Kl. 10:33

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak for det. Jeg skal lige sige, at forslaget til vedtagelse indgår i de videre drøftelser.

Så er der nogle korte bemærkninger. Hr. Mikkel Dencker, Dansk Folkeparti.

Kl. 10:33

Mikkel Dencker (DF):

Tak, formand. En af de vigtige pointer i den energiaftale, som alle Folketingets partier jo indgik sidste sommer, er netop, at der sættes mere på havvind, og at der sættes grænser for, hvor mange landvindmøller der må være i Danmark. Det synes vi jo i Dansk Folkeparti er rigtig godt, altså at vindmøllerne står så langt ude på havet som muligt, så der ikke er nogen, der kan føle sig generet af dem.

Et sted i landet, hvor folk føler sig generet af vindmøller eller i hvert fald mener, at de kommer til det, er langs Vestkysten, hvor der jo er planer om at lave to kystnære havvindmølleparker, nemlig Vesterhav Nord og Vesterhav Syd. Det er parker, som Dansk Folkeparti mener er forkert placeret. Jeg har noteret mig, at Socialdemokratiet vist ikke synes, at de er forkert placeret. Kan ordføreren ikke bekræfte over for mig, at da Dansk Folkeparti for et par år siden – vistnok bakket op af et par andre borgerlige partier – foreslog at flytte Vesterhav Nord og Vesterhav Syd længere ud på havet, var Socialdemokratiet imod det?

Kl. 10:34

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo.

Kl. 10:34

Jens Joel (S):

Da nogle partier for nogle år siden foreslog at åbne energiforliget, kan man sige, og ændre i de aftaler, vi havde lavet tilbage i 2012, var det på et tidspunkt, hvor vi jo sådan set havde regnet med, at vi ville få mere grøn strøm fra de parker, der var planlagt, men det var også på et tidspunkt, hvor investorerne havde brugt et tocifret millionbeløb på rent faktisk at forberede de her parker. Det var derfor, at vi sagde til de partier, som ville åbne energiforliget og skabe usikkerhed om det her, at vi selvfølgelig er nødt til at holde fast i både vores grønne ambitioner, men også tilliden til, at når man investerer i Danmark, kan man regne med, at investeringerne bliver, om jeg så må sige, æret, og at vi også står ved vores ord.

Det er klart, at da vi aftalte de parker, spurgte vi rundt omkring i landet, hvor man gerne ville have dem placeret. Der sagde de f.eks. i Ringkøbing-Skjern og andre kommuner: Vi vil gerne have dem her hos os. De pladser, der så blev udbudt rundt omkring i landet, var jo kun de steder, hvor de lokalt havde ønsket at få placeret de parker. Vi har sådan set ikke forholdt os til, om de lå bedst der, eller om de ville ligge bedre et andet sted. Det har de forholdt sig til ude lokalt og har sagt: Vi vil gerne have etableringen her. Så har vi spurgt, hvor

man kunne få mest vedvarende energi for pengene. Det var jo et udbud, som afgjorde, hvor det var billigst, og hvor der var de bedste vindforhold.

Kl. 10:35

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Hr. Mikkel Dencker.

Kl. 10:35

Mikkel Dencker (DF):

Uanset hvad hr. Jens Joel siger i dag, og uanset hvad en tidligere kommunalbestyrelse i Ringkøbing-Skjern har meldt ud, må vi jo konstatere, at der er en stor folkelig modstand mod Vesterhav Nord og Vesterhav Syd. Kan hr. Jens Joel bekræfte, at Socialdemokratiet insisterer på, at de her kystnære havvindmølleparker skal gennemføres?

Kl. 10:36

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo.

Kl. 10:36

Jens Joel (S):

Jeg har selvfølgelig også noteret mig, at der er en modstand fra borgere i det område. Der er også borgere, virksomheder og politikere for den sags skyld, som synes, at det er en god investering. Det, jeg forholder mig til, er, at man bad om det, da det kom, og da der så var nogle partier, der foreslog at skrue ned for vores grønne ambitioner og i øvrigt skabe usikkerhed for de virksomheder, der havde investeret et tocifret millionbeløb, sagde Socialdemokratiet selvfølgelig, at det kan vi hverken gøre af hensyn til klimaet eller af hensyn til de virksomheder. Det har vi holdt fast i. Når vi så også holder fast i det nu, henholder jeg mig til, at det gør ministeren også, for når der bliver spurgt, om man kan flytte de parker, siger energi-, forsynings- og klimaministeren jo heller ikke, at det kan man godt. Og det er meget naturligt, for man er så langt i den proces, at man ville skulle udbetale erstatninger, hvis man begyndte at lave om på det.

Kl. 10:37

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak for det. Så er det hr. Søren Egge Rasmussen, Enhedslisten.

Kl. 10:37

Søren Egge Rasmussen (EL):

Jeg er glad for, at ordføreren lagde så meget vægt på energibesparelserne, for det er noget, som jeg synes fylder for lidt i energiaftalen. Vi står jo over for, at vi kan opnå et mere intelligent energisystem, hvor energibesparelser også skal gennemføres på en smartere måde, end man måske hidtil har gjort. Vi har jo nogle erfaringer fra den energispareordning, som har kørt over en årrække, og der er nok behov for at ændre på den. Jeg kan se, at vi jo heldigvis også har prioriteret det i vores fælles forslag til vedtagelse ved debatten her i dag, og det håber jeg selvfølgelig at hele Folketinget vil bakke op om. Der er indtil videre kun fremsat ét forslag til vedtagelse.

Jeg kunne godt tænke mig at høre ordføreren, om vi kunne få foldet lidt ud, hvordan det er, vi skal håndtere energibesparelser på en bedre vis fremadrettet. Hvordan er det, at vi sikrer, at der er et folkeligt engagement i at spare på energien? For jeg har sådan lidt på fornemmelsen, at der er nogen, der siger, at man bare skal bruge løs af strømmen, for nu er det hele vedvarende energi. Hvordan kan vi komme frem til, at vi igen har en opbakning til at arbejde målrettet med energibesparelser?

- Kl. 10:38 **Formanden (Pia Kjærsgaard):**
Værsgo.
- Kl. 10:38 **Formanden (Pia Kjærsgaard):**
Tak for det. Så er det hr. Christian Poll, Alternativet.
- Kl. 10:41
- Kl. 10:41
- Jens Joel (S):**
Der er mange elementer i det her. Det er helt åbenlyst, som hr. Søren Egge Rasmussen også siger, at den tidligere ordning løb ind i nogle problemer. Der var simpelt hen for dårlig, hvad kan man sige, værdi for de penge, der blev investeret. Der har været sager om decideret fusk og svindel. Og man kan sige, at det jo selvfølgelig betyder, at vi som ansvarlige politikere må sige: Den ordning laver vi om på. Desværre har det jo også betydet, at nogle – har man indtryk af – har brugt det som en undskyldning for at sige, at det kan vi lave om på, og at det der med energibesparelser behøver vi ikke længere at lave.
- Der er det klart, at det jo handler om at lave en ny ordning, som bliver bedre end den gamle, men det handler måske også om at tage fat i nogle af de andre ting, vi kan gøre, for at spare på energien. Altså, når vi fra Socialdemokratiets side f.eks. foreslår, at man udbreder kravet om at spare på energien i offentlige bygninger til ikke kun at gælde statens bygninger, men også kommunernes og regionernes bygninger, så er det jo en ordning, kan man sige, som ikke har meget med den støtteordning, der var den i tidligere energispareordning, at gøre, men som stadig væk vil betyde, at man fremmer nogle af de energisparemarkeder. Så det er en af de måder, man kan gøre det på.
- Vi har også sagt, at vi gerne vil have et mål, som er højere end det mindstekrav, EU stiller til os, simpelt hen fordi det er en styrkeposition og i øvrigt er klogt, hvis vi skal holde prisen nede på den grønne omstilling.
- Kl. 10:39
- Formanden (Pia Kjærsgaard):**
Hr. Søren Egge Rasmussen.
- Kl. 10:39
- Søren Egge Rasmussen (EL):**
Jamen jeg er glad for, at ordføreren nævnte kommunerne som en aktør i det her – hvad skal man sige – arbejde med energibesparelser, for der er ingen tvivl om, at der er et vedligeholdelsefterslæb i nogle kommuner på kommunale bygninger. Der er et behov for bedre ventilation, som kan tænkes sammen med energibesparelser.
- Så jeg vil egentlig gerne høre, om ordføreren kan se nogle muligheder for, at vi giver kommunerne bedre rammer, så investeringer i energioptimering ikke er en del af det, der tæller med i anlægsloftet.
- Kl. 10:40
- Formanden (Pia Kjærsgaard):**
Værsgo.
- Kl. 10:40
- Jens Joel (S):**
Vi har jo åbnet diskussionen en smule i energiforliget ved at lave en særlig lånepulje. Når vi stiller krav til kommunerne, kan man sige, og siger, at de nu også skal spare på energien i deres bygninger, så vil der selvfølgelig også komme en diskussion om, hvordan kommunerne kan finansiere det, og hvad det betyder for deres øvrige aktiviteter. Der er vi sådan set åbne for at diskutere den løsning, som kan give kommunerne nogle frihedsgrader til rent faktisk at leve op til de mål, vi sætter herinde. Det vigtige er jo sådan set, at man kommer i gang alle steder.
- Lige nu er det heldigvis sådan, at rigtig mange kommuner gør det i forvejen, men det er klart, at hvis vi skal i mål med den her omstilling, skal vi have alle kommuner med på vognen. Det kan godt
- Kl. 10:38 betyde, at vi også er nødt til at kigge på, hvilke rammer kommunerne har for at investere i energibesparelsetiltag.
- Kl. 10:41
- Kl. 10:38 **Formanden (Pia Kjærsgaard):**
Tak for det. Så er det hr. Christian Poll, Alternativet.
- Kl. 10:41
- Christian Poll (ALT):**
Tak for det. Jeg bliver nødt til at høre noget om produktionen af olie og gas i Nordsøen. For man hører jo ofte i debatten, at vores velfærd er afhængig af oliepengene. Derfor vil jeg høre, om ordføreren er enig i, at Nordsøen er den guldgrube, som man ofte hører den er. De officielt forventede indtægter er jo opgjort til 4-6 mia. kr. om året. Men i 2016 udgjorde beskatningen af olie og gas kun 0,2 pct. af de samlede danske skatteindtægter. Det er 1,5 mia. kr. i nordsøindtægter fra kulbrinteskate og selskabsskat. I 2017 steg de så lidt igen på grund af en øget oliepris osv., men det er meget usikre tal. Jeg ved, at Socialdemokratiet jo gik med i den her Nordsøaftale om at forlænge udvindingen af olie og gas helt frem til næsten 2050.
- Ser ordføreren og Socialdemokratiet slet ikke, at vi bliver nødt til at skære på det her, fordi videnskaben jo siger, at vi skal lade 80 pct. af de kendte reserver blive i undergrunden?
- Kl. 10:42
- Formanden (Pia Kjærsgaard):**
Værsgo.
- Kl. 10:42
- Jens Joel (S):**
Fra Socialdemokratiets side har vi den helt klare opfattelse, at hvis vi skal gøre noget effektivt for at påvirke verdensmarkedet, altså, hvis vi skal gøre noget for alvor at leve op til Parisaftalen, så er vi nødt til at begrænse efterspørgslen på verdensmarkedet. Det er en ting, om hvilken man kan sige, at vi er villige til at gå ekstremt langt i forhold til at sikre, at der ikke er kunder til at købe den olie og gas, der bliver udbudt på verdensmarkedet. Men det rykker ikke rigtig noget, hvis vi i Danmark fjerner vores produktion, slet ikke, fordi vores produktion i Danmark jo også bl.a. bliver brugt til at investere i den grønne omstilling. Det er derfor, vi siger det, i stedet for at lave en, man kunne sige tom manifestation. Vi har lige haft en debat her, og det kom frem, at hvis vi flyttede den produktion, vi har i dag i den danske del af Nordsøen, til et af vores nabolande, som vi handler mest med, ville CO₂-udledningen samlet set stige. Det er klimaet ikke tjent med, og derfor synes vi sådan set, det er klogt, så længe vi har et marked for olie og gas, og så længe vi har ressourcerne i Nordsøen. Og så skal vi til gengæld koncentrere os om – ud over at finansiere en del af velfærdssamfundet – også at bruge pengene på at komme videre i den grønne omstilling og blive fri af de fossile brændsler.
- Derfor synes vi, at det er klogere at komme hurtigere i mål med den grønne omstilling, frem for at lave en udfasning af den danske del af Nordsøen, som ikke kommer til at betyde noget for den globale CO₂-udledning. Og hvis det betyder noget, så betyder det faktisk, at den kommer til at stige, fordi produktionen i andre lande udleder mere CO₂.
- Kl. 10:44
- Formanden (Pia Kjærsgaard):**
Hr. Christian Poll.
- Kl. 10:44
- Christian Poll (ALT):**
Men den her forskningsmæssigt baserede vurdering af, at vi skal lade 80 pct. blive i jorden, gælder jo ikke bare Danmark. Den gælder

alle olie- og gas- og kulproducerende lande. Så man kan sige, at det jo ikke er, fordi vi vil flytte en produktion. Det er simpelt hen, at alle lande skal lave den her reduktion. Der er Socialdemokratiet jo gået med i en aftale, hvor man cementerer, at vi skal blive ved med at udvinde olie og gas frem til vistnok 2046 eller 2048. Hvorfor ikke lave en afviklingsplan, så vi stille og roligt kan skrue ned for, hvor meget olie og gas vi udvinder, og måske i 2030 eller 2035 lande på, at vi er færdige med den historie?

Kl. 10:44

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo.

Kl. 10:44

Jens Joel (S):

Den anbefaling, der er kommet fra videnskaben, om, at vi skal lade de fleste af de kendte reserver blive i jorden, er der ingen god grund til at diskutere, for den er, som den er. Problemet er, at den aftale, vi har lavet internationalt, ikke handler om, hvor meget der bliver udbudt på markedet, men om, hvor meget der bliver efterspurgt. For det, man regulerer på, er på, hvor meget CO₂ landene udleder. Så det, vi er nødt til at gøre med de olieproducerende lande, men også med de højtudviklede lande og Europa og USA og alle mulige andre, er at reducere CO₂-udledningen, sådan at der bliver færre kunder i oliebutikken. Og i den forstand bliver olie en dårligere og dårligere forretning. Det kan vi bare ikke, desværre, kunne man sige, påvirke alene med en dansk indsats. Tværtimod ville det bare betyde, at de tønder, vi ikke sælger, ville blive solgt af et naboland, som så i øvrigt har større CO₂-udledning ved sin produktion af olie og gas.

Kl. 10:45

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak for det. Fru Pia Olsen Dyhr, Socialistisk Folkeparti.

Kl. 10:45

Pia Olsen Dyhr (SF):

SF har lanceret en klimakonto, og det har vi, fordi vi har erkendt, at der simpelt hen ikke er nok penge til at gøre de ting, vi gerne vil, hvis vi skal komme i mål på klimaområdet inden for de næste 4 år. Og vi har travlt, for det er jo ikke i 2030 eller i 2050, men nu, vi skal starte indsatsen. Vi er begyndt, og på energiområdet har vi indgået en god aftale – heldigvis sammen med Socialdemokratiet og også med regeringen. Men et af de områder, hvor det er meget tydeligt lige nu at vi mangler penge, er biogasområdet. Vi kommer jo decideret til at have et hul, fordi vi oplever en meget stor søgning på biogas lige nu, og det er jo positivt, men det betyder så, at de penge, vi havde forventet vi kunne bruge i den nye energiaftale på biogas efterfølgende, kommer vi til at mangle nogle af. Vil Socialdemokratiet være åbne over for, at man efter et valg kigger på at tilføre det område flere penge?

Kl. 10:46

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo.

Kl. 10:46

Jens Joel (S):

Vi vil gerne diskutere, hvordan vi også sikrer den fremtidige udbygning med biogas, og en af de måder, vi kan gøre det på, er ved at blive lidt bedre til at få kvantificeret de kvaliteter, biogas har, som ikke er rene energikvaliteter, altså de systemkvaliteter, der er i, at man kan gemme gassen, og de miljøgevinster, der er i, at man får mindre udledning af kvælstof og andre ting på markerne. Så der er rigtig mange positive ting at sige om biogas. Vi har også brug for

at få gjort noget fornuftigt ved det organiske affald, vi har. Så vi vil gerne diskutere det.

Det er jo heller ikke nogen hemmelighed, at biogas faktisk er en meget stor udgiftspost i den energiaftale, vi lige har lavet, og derfor tror jeg, at det, vi kommer til at lave med biogas, vil være en overgang til noget mere markedsbaseret, og det vil gøre den totale omkostning pr. produceret biogasenhed meget mindre. Men vi vil selvfølgelig være med til at se på, både hvordan man kommer af med de miljøproblemer, som det, vi laver gassen af, skaber, og hvordan vi får skabt mere gas i vores system, sådan at vi sikrer lagringskapaciteten.

Så det er bestemt et tilsagn om, at vi gerne vil diskutere, hvordan vi lukker hullet, bygger broen, eller hvordan man skal formulere det.

Kl. 10:47

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Fru Pia Olsen Dyhr.

Kl. 10:47

Pia Olsen Dyhr (SF):

Jeg er helt indstillet på at gøre det på markedsvilkår og få prisen ned, og jeg er også glad for det, som Socialdemokratiet giver tilsagn om. Det bringer mig så over til den anden del, som også i den grad mangler penge i forhold til energiaftalen, og som ordføreren selv var inde på i sin ordførelse, nemlig energispareordningen. Jeg er helt indstillet på, at man skulle lave den om, det skal der ikke være nogen tvivl om, og jeg er helt enig med ordføreren i, at den nuværende ordning bestemt ikke var optimal. Man skal kigge på den på en anden måde, men problemet er bare, at der er forholdsvis få penge sat af til energispareinitiativer.

Udfordringen er jo ikke de nye bygninger, for det har vi styr på, udfordringen er de gamle bygninger og ikke kun de offentlige bygninger, men private boliger, og her er det ikke nok med rådgivningsordninger, for her er der altså også behov for nogle gulerødder. SF lægger jo op til, at vi gerne vi have en energisparefond efter valget og gerne på forskellige markedsvilkår og drevet billigst muligt, så almindelige danskere også får mulighed for at renovere deres huse. Hvordan stiller Socialdemokratiet sig til det?

Kl. 10:48

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo.

Kl. 10:48

Jens Joel (S):

Vi vil gerne diskutere det, men jeg synes i virkeligheden, at det er så kompliceret, for rigtig mange steder kan det godt svare sig at lave energibesparelserne, ikke mindst i den private boligmasse, og så kan man jo spørge sig selv, hvad det er, der gør, at der er nogle steder, det ikke sker. Hvis det er privat udlejning, er det, fordi dem, der får gevinsten, er lejerne, og dem, der skal foretage energirenoveringen, er ejerne af bygningen, og så får de ikke talt sammen, eller der er ikke mulighed for at sikre, at den modsatrettede konflikt bliver løst.

Andre steder er der eksperimenteret med, om det, der i virkeligheden var det mest effektive, var, at der blev betalt for, at et flyttefirma kom og tog ens ting ud af lejligheden, flyttede dem et sted hen og flyttede dem ind igen, når energirenoveringen var færdig. Noget af det, der gør, at folk ikke får det gjort, er, at det er bøvlet. Det er jo det, der gør det, og derfor er vi nødt til at kigge på, hvordan vi kan sikre, at der, når boligerne skifter hænder, når folk flytter, er et klart incitament til at få gjort det. Men vi kan måske også nudge, som det hedder på nydansk, nogle folk til via forskellige støtteordninger eller hjælp til noget praktisk at få tænkt over, om ikke energibesparelser kunne laves nu og ikke udskydes, som vi ofte alle sammen kommer til derhjemme.

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak til ordføreren. Nu er der ikke flere bemærkninger, så vi går videre til den næste ordfører, og det er hr. Mikkel Dencker, Dansk Folkeparti.

Kl. 10:49

Så lad os endelig få flere vindmøller, men lad os sætte dem op ude på havet, hvor der ikke nogen, der føler sig generet af dem.

Det får mig så også til at nævne de to kystnære havvindmølleparker, Vesterhav Nord og Vesterhav Syd, for jeg må sige, at det er ærgerligt, at de her havvindmølleparker bliver sat op kystnært på steder, hvor de omkringboende vil blive generet af dem. Det har været en målsætning for Dansk Folkeparti at få rykket dem længere ud på havet, men vi må desværre konstatere, at der er partier, der holder fast i, at de skal sættes op på det sted, hvor det nu er planlagt. Vi havde gerne set, at de kom op meget længere ude på havet. Og det er i hvert fald vores bestræbelse, at alle havvindmøller fremover vil blive sat op så langt ude på havet, at de ikke kan genere nogen.

Kl. 10:50

(Ordfører)

Mikkel Dencker (DF):

Tak, formand. Allerførst tak til ministeren for redegørelsen. Jeg synes, at det er en interessant redegørelse at læse igennem, og jeg synes i det hele taget, at det er en god tradition, vi har blandt energiordførerne, at vi har den her årlige redegørelsesdebat, hvor vi får gjort status over arbejdet det seneste år.

Noget af det, som har fyldt rigtig meget på det energipolitiske område i det seneste år, er jo selvfølgelig energiaftalen, som blev indgået i slutningen af juni sidste år. Noget af det, som energiaftalen indeholder, er netop den her nationale målsætning om, at Danmark skal have en nettonuludledning af CO₂ i 2050. Det er en rigtig fornuftig målsætning at have, for den gør også, at Danmark vil leve op til sin del af Parisaftalen.

Noget af det, som også er med i energiaftalen, og som er, kan man sige, mere konkret, er jo beslutningen om at opføre tre nye havvindmølleparker, som netop skal gøre, at vi virkelig får et gennembrud for forsyningen med vedvarende energi i dansk elforsyning. I og med at vi har besluttet at have ikke bare én, som regeringen til at starte med foreslog, men hele tre havvindmølleparker, så markerer det netop også, at havvind er blevet betragtelig meget billigere end for ganske få år siden, og det er jo meget glædeligt, at det går i den retning.

Den teknologiske udvikling gør nemlig, at vi har bevæget os fra at skulle støtte med over 1 kr. pr. produceret kilowatt-time til nu at støtte med omkring 30 øre, og mange steder i udlandet har man allerede holdt udbud, hvor der slet ikke har været brug for nogen støtte. Det er også vores forhåbning i Dansk Folkeparti, at når vi laver udbuddene af de her tre nye havvindmølleparker, bliver det nogle bud, der kommer ind, som er meget lave, og vi forventer i hvert fald, at når vi når frem til den tredje havvindmøllepark, skal den slet ikke have nogen støtte længere. At der er brug for langt mindre støtte til vedvarende energi, har vi også konstateret i forhold til solceller og landvind. Det er også blevet en hel del billigere det seneste år.

Dansk Folkeparti og regeringen indgik i 2017 en aftale om det, som vi kalder det teknologineutrale udbud, hvor vi netop laver et udbud over støtten til solceller og landvind og andre teknologier. Det gav jo det resultat, at den støtte, som der nu gives, ligger i spændet fra 2 øre til 3 øre pr. kilowatt-time med et gennemsnit på 2,27 øre pr. kilowatt-time. Det er jo en betragtelig reduktion i forhold til den gamle støtteordning, som netop gav 25 øre pr. kilowatt-time i støtte til den vedvarende energi. Så det er en ret betragtelig reduktion, og det er jo værd at glæde sig over.

Vi glæder os også i Dansk Folkeparti over, at energiaftalen netop viderefører det teknologineutrale udbud, så det ikke længere kun er en aftale mellem Dansk Folkeparti og regeringen, men at det er en aftale mellem alle Folketingets partier, at det er den ordening, vi kører videre med i årene, der kommer.

Man kan også sige, at energiaftalen har lagt kursen. Den har lagt kursen mod, at vi får flere vindmøller på havet i stedet for på land. Vi har sat en grænse for, hvor mange vindmøller der må være på land, men til gengæld udbygger vi så med vindmøller ude på havet. Det synes vi er en naturlig udvikling, for der er altså desværre mange mennesker, der føler sig generet af vindmøller på land – både af lysglimt, skyggevirksomheder og også af lavfrekvent støj. Og så synes vi faktisk også, at det danske landskab er kønnere uden vindmøllerne.

Kl. 10:54

En anden vigtig ting for Dansk Folkeparti, som er med i energiaftalen, er bestræbelserne på energieffektiviseringer, for det har været en prioritet for Dansk Folkeparti gennem mange år. Vi må jo sige, at når man skal fjerne CO₂-udledning, kan man enten gøre det, ved at man omlægger produktionen fra at være fossilt baseret til at være grøn, men man kan også bare spare på energiforbruget. Og vi tror på, at energieffektiviseringer faktisk er samfundsøkonomisk rigtig sundt, for én ting er, at man fjerner CO₂-udledning, men man fjerner altså også en del af samfundets energiregning, som så kan bruges på andre og måske også sjovere ting end at betale for el og varme. Så energieffektiviseringer er noget, vi meget gerne arbejder videre med, og vi glæder os også over, at det har fået en stor betydning og fylder en rimelig del i den energiaftale, som blev indgået sidste sommer.

Jeg vil slutte af med at fremsætte et forslag til vedtagelse. Det er på vegne af Venstre, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti og Dansk Folkeparti. Det lyder sådan her:

Forslag til vedtagelse

»Danmark er et foregangsland inden for grøn omstilling. Folketinget noterer sig med stor tilfredshed, at regeringen med samtlige Folketingets partier i 2018 indgik en energiaftale, der skal sikre, at Danmark forbliver et grønt foregangsland og opnår nettonuludledning af CO₂ senest i 2050. Folketinget anerkender, at energiaftalen muliggør, at Danmark i 2030 når ca. 55 pct. vedvarende energi i energiforbruget, en helt grøn elproduktion og en næsten grøn fjernvarmeproduktion. Kul til elproduktion skal udfases frem mod 2030. Det er ambitiøse mål, som fortsætter omkalfatringen af energipolitikken, som blev cementeret med energiaftalen fra 2018. Regeringen har i samarbejde med energiforligskredsen afsat væsentlige bevillinger hertil. Folketinget opfordrer regeringen til gennem en fortsat ambitiøs og innovativ energipolitik at yde et vigtigt bidrag til FN's verdensmål og EU's 2030-mål.«
(Forslag til vedtagelse nr. V 92).

Kl. 10:56

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak for det. Dette forslag til vedtagelse indgår også i debatten.

Værsgo til hr. Søren Egge Rasmussen, Enhedslisten.

Kl. 10:57

Søren Egge Rasmussen (EL):

Ordføreren italesætter ligesom, at der er nogle mennesker, der bliver generet af vindmøller, og det lyder også, som om ordføreren sådan set vil undsige det energiforlig, som vi har, fra 2012, og ikke vil leve op til de aftaler, der er blevet indgået, om at opføre de kystnære havvindmølleparker, som har været i udbud, og som der i øjeblikket er en proces omkring.

Jeg kunne egentlig godt tænke mig at høre, hvordan borgerne i Hvidovre har det, altså om de har et dårligere liv i Hvidovre, fordi der står et par vindmøller ude ved kysten ved Hvidovre. Jeg synes,

at der lidt er en tendens til, at man bliver for forskrækket over planlagte vindmøller, og jeg synes også, det interessant, at der er så mange turister, der kommer til Nyhavn, på trods af at man kan se vindmøller derfra. Altså, der er nogle ting, der godt kan lade sig gøre, selv om man har et udsyn, hvor man også kan se den danske vedvarende energi-produktion.

Jeg vil godt høre, om ordføreren ikke synes, at det er gået lidt for meget amok med den der vindmøllemodstand. Med hensyn til det, der foregår ved Vesterhavet, så er det jo ikke dem, der bor der, men sommerhusejere, som protesterer mod, at der kan blive placeret nogle vindmøller 4 km ude, som man overhovedet ikke ville kunne høre.

Kan ordføreren ikke se, at det gået lidt amok med den her vindmøllemodstand?

Kl. 10:58

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Værsgo.

Kl. 10:58

Mikkel Dencker (DF):

Jeg mener bestemt ikke, at vindmøllemodstanden er gået amok. Jeg fornemmer slet ikke, at der er nogen modstand mod vindmøller, men jeg fornemmer, at der er en modstand mod dårlig placering af vindmøller, og det synes jeg er meget reelt at tale om. Der er folk, som bliver generet af lavfrekvent støj, lysglimt og skyggeeffekter, og det skal man tage alvorligt. Der er også folk, der bare gerne vil have en køn udsigt, som naturen har skabt den, uden roterende vindmøller, og det synes jeg man kan imødekomme ved at sætte vindmøller op langt ude på havet.

Jeg vil da gerne takke spørgeren for omsorgen for Hvidovres borgere. Der står ganske rigtigt tre store havvindmøller på sydspidsen af Avedøre Holme, og dem kan man se overalt i kommunen, uanset hvor man befinder sig. Man kan ikke høre dem – det medgiver jeg – men jeg vil gerne sige, at jeg helst havde været fri for at have dem stående i horisonten, og jeg tror, der er mange, der har det på den måde.

Så kan jeg sige, at Dansk Folkeparti ikke er i gang med at løbe fra energiaftalen fra 2012, men de kystnære havvindmølleparker, som er med i aftalen fra 2012, kom ikke med på Dansk Folkepartis initiativ, og vi har bare opfordret til, at man finder en anden placering til de her kystnære havvindmølleparker. Det kan man jo aftale aftalepartierne imellem, men det er der så nogle – bl.a. Enhedslisten – der har afvist.

Kl. 10:59

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Hr. Søren Egge Rasmussen.

Kl. 10:59

Søren Egge Rasmussen (EL):

Jeg er glad for, at borgerne i Hvidovre har et godt liv og kan se nogle vindmøller, som er med til at producere deres energi. Nu blev der nævnt i det forslag til vedtagelse, som ordføreren læste op, at man bl.a. fremhævede det her med 55 pct. vedvarende energi i 2030. Nu har vi jo en rapport fra Klimarådet som gør opmærksom på, at kommer de her datacentre, er vi sådan set nødt til at udbygge med to ekstra, store havvindmølleparker. Jeg kunne godt tænke mig at høre ordførerens holdning til at leve op til de 55 pct. VE i 2030, som bliver fremhævet i forslaget til vedtagelse, og om ordføreren så er med på, at der skal bygges to ekstra havvindmølleparker inden 2030.

Kl. 11:00

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Værsgo.

Kl. 11:00

Mikkel Dencker (DF):

I Dansk Folkeparti har vi ikke noget imod at bygge flere havvindmølleparker, men nu har vi allerede tre undervejs, så det må jo så blive nr. 4 og 5 i køen, kan jeg regne ud, hvis hr. Søren Egge Rasmussen vil have to yderligere. Vi forudsætter, at allerede inden vi er færdige med at lave de tre, er vi nået til det punkt, hvor havvindmølleparker ikke længere skal have nogen økonomisk støtte. Så for vores skyld gør det ikke noget, at vi får en park nr. 4 eller 5, hvis ikke de skal støttes økonomisk.

Kl. 11:00

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak for det. Så er det fru Pia Olsen Dyhr, Socialistisk Folkeparti.

Kl. 11:00

Pia Olsen Dyhr (SF):

Jeg vil også mest af alt spørge ind til det med Vesterhav Syd og Vesterhav Nord, for synes ordføreren ikke, at det er rimeligt, når man laver en aftale med producenter og siger, at de må byde ind under visse betingelser, som er lavet med en kommune, med et byråd – et enigt byråd – at man så efterfølgende også siger til de producenter: I kan regne med, at vi også leverer på det, vi tidligere har lovet? Eller er Dansk Folkeparti nu blevet et parti, der løber fra sådanne løfter?

Kl. 11:01

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo.

Kl. 11:01

Mikkel Dencker (DF):

Vi løber ikke fra nogen løfter, men vi prøver at justere forkerte beslutninger, og det kunne vi have gjort for flere år siden. Jeg husker, at vi op til, jeg tror det var for 4 år siden, da vi havde en folketingsvalgkamp sidste gang, lancerede ønsket om at stoppe processen og rykke dem længere ud. Det husker jeg også at der var andre partier der gjorde. Men SF var jo et af de partier, der, som jeg husker det, stædigt holdt fast i, at Vesterhav Nord og Vesterhav Syd skal opføres tæt på kysten. Det kan fru Pia Olsen Dyhr jo selv bekræfte.

Kl. 11:02

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Fru Pia Olsen Dyhr.

Kl. 11:02

Pia Olsen Dyhr (SF):

Jeg synes, det er afgørende, når man laver udbud og beder producenter om at byde ind, at man så ikke efterfølgende påfører dem en ekstra byrde. Hvis vi skulle have besluttet fra starten af at stille et krav om, at møllerne skulle være 10 km ude eller 15 km ude eller noget tredje, så var det jo en anden sag.

Derfor er det jo lidt vigtigt energipolitisk set, om man kan regne med hinanden. Det er derfor, vi har de her brede aftaler. Vi kan se hinanden i øjnene og sige: Vi har stillet de her krav, vi sender det ud til producenterne, så de ved, hvad de kan regne med, og derefter kan de byde. Og så finder vi politikere ikke på yderligere krav.

Jeg kan godt forstå, at der er nogle, der er frustrerede over at kunne se nogle møller. Det kan jeg bestemt godt forstå. Men nu er processen så langt, at jeg vil spørge, om det stadig er Dansk Folkepartis holdning, at man kan hive stikket. Og er Dansk Folkeparti så både villige til at betale de penge, det højst sandsynligt vil kræve i erstatning til dem, der så mister noget – som producenter, der skal bygge – og efterfølgende at acceptere, at el fra havvindmøller

kommer til at koste væsentlig mere? For de fremtidige producenter, der så vil byde på havvindmøller, vil jo også have den risiko bygget ind, at de kan risikere, at Dansk Folkeparti kommer med yderligere krav. Det synes jeg vil være nyttigt at vide for de videre energiforhandlinger.

Kl. 11:03

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Værsgo.

Kl. 11:03

Mikkel Dencker (DF):

Jeg kan ikke stå her på Dansk Folkepartis vegne og sige, at vi vil betale en regning uanset størrelsen på den, men vi vil meget gerne se på, hvordan vi kan flytte de her to kystnære havvindmølleparker ud et sted, hvor de ikke generer andre folk. Men jeg synes da, det er ærgerligt at høre, at SF's formand står her i salen og siger, at bare fordi man har truffet en beslutning for flere år siden og man så opdager, at den nu måske ikke var den bedst mulige, så skal man altså holde fast i den alligevel. Det synes jeg er ærgerligt.

Kl. 11:03

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak. Så er der ikke flere korte bemærkninger, og derfor går vi videre til den næste ordfører, som er hr. Jan E. Jørgensen, Venstre. Værsgo.

Kl. 11:04

(Ordfører)

Jan E. Jørgensen (V):

Tak for det. Som de fleste nok har opdaget, behandler vi jo i dag en energipolitisk redegørelse for 2019, og dermed ser vi så tilbage på, hvad der må beskrives som et intet mindre end imponerende år i dansk energipolitik, hvor vi bl.a. har landet danmarkshistoriens bredeste energiaftale.

Med aftalen tegner vi retningen for Danmarks fremtidige udbygning med vedvarende energi, og vi viser vejen til 55 pct.s vedvarende energi i energiproduktionen og 100 pct.s grøn strøm i 2030. Samtidig er energiaftalen et vigtigt skridt på vejen mod nettonuludledning i 2050. Danmark er for tredje år i træk i 2018 blevet kåret som det land i verden med det bedste energisystem. Vi er verdensmestre i havvind og europamestre i grøn eksport. Regeringen har sammen med Dansk Folkeparti indgået en aftale om teknologineutrale udbud i forhold til vind og sol, som har revolutioneret støtten til vedvarende energi. Vi er blandt de lande internationalt, der generelt er bedst til grøn omstilling, samtidig med at vi overopfylder flere af vores EU-klimaforpligtelser. Vi har mange grønne resultater at prale af til stor inspiration for landene omkring os. Det kommer bl.a. til udtryk med vores mange bilaterale klimasamarbejder, hvor andre lande meget gerne tager ved lære af den danske måde at gøre det på.

Men det er nødvendigt at gøre endnu mere. FN's klimapanel råber vagt i gevær og spår, at vores udledninger skal reduceres meget mere, hvis vi skal have en chance for at leve op til Parisaftalen. Med andre ord: Behovet for handling er akut. Herhjemme er afsættet heldigvis stærkt. Med energiaftalen arbejder vi på nettonuludledning i 2050, som FN's klimapanel også stærkt opfordrer til. Regeringen presser på for, at der i EU gøres det samme.

Med energiaftalen kan vi også se frem til minimum tre nye havvindmølleparker. Den første, som hedder Thor, er allerede igangsat, og vi skal udbygge med meget mere vedvarende energi frem mod 2030, end hvad der kan leveres fra de tre aftalte havvindmølleparker. I Danmark har vi nogle unikke muligheder for havvind. Det viser den screening, vi netop har foretaget af det danske havvindpotential. Udnytter vi det potentiale til fulde, vil vi kunne forsyne over 10 millioner husstande med grøn strøm. Energiaftalen indeholder desuden markante nedsættelser af el- og elvarmeafgiften. En elek-

trificering af vores energisystem er stadig alfa og omega, når vi snakker grøn omstilling. Al den gode grønne strøm, vi producerer, skal selvfølgelig komme danskerne til gode i energiforsyningen, og vi skal på den måde fortrænge den fossile energi.

Energiaftalen markerer et væsentligt skifte, der sker i disse år, hvor vi konkurrenceudsætter udbygningen med vedvarende energi for at opnå en helt støttefri udbygning, og vi er rigtig godt på vej. Ud over havvindmølleparkerne konkurrenceudsættes bl.a. også energiefektiviseringsindsatsen, den fremtidige biogasudbygning og naturligvis de 4,2 mia. kr., vi har afsat årligt til endnu mere vedvarende energi i de kommende år.

Sidste år vedtog vi en række love, der følger op på energiaftalens mål om at øge friheden og fleksibiliteten i varmesektoren, både for forbrugerne og varmeværkerne. Det er kun ret og rimeligt, at såvel forbrugere som varmeværker kan træffe de investeringsbeslutninger, der giver bedst mening for netop dem. Det øger desuden konkurrencen om forbrugerne og sikrer dermed forbrugerne de bedste varmepriser.

Vi står over for en række udfordringer i forbindelse med den grønne omstilling, som vi kun kan løse ved at satse på udvikling af ny grøn teknologi. Det gælder eksempelvis lagring af energien, endnu bedre klimavenlige løsninger i landbruget, optaget af CO₂ i jorder og skove osv. Skal markedskræfterne drive den grønne omstilling, er vi fra politisk side nødt til at lægge os i selen for udvikling af morgendagens grønne teknologier, og derfor prioriterer vi bl.a. at afsætte 580 mio. kr. til forskning, udvikling og demonstration af grønne løsninger, og de 580 mio. kr. hæver vi til 1 mia. kr. frem mod 2024.

Fra dansk side bakker vi desuden op om internationale indsatser såsom Mission Innovation, Horizon 2020, P4G osv., hvor vi samarbejder globalt om udvikling af løsninger på de udfordringer, vi står over for. For det er afgørende for den grønne omstilling, at vi samarbejder globalt. Klimaforandringerne sker på tværs af landegrænser, hvorfor vi i regeringen hele tiden trækker i retning af at tænke globalt i udformningen af vores grønne aftaler og lovgivning frem for udelukkende nationalt. Jeg glæder mig over de mange multilaterale og bilaterale samarbejdsaftaler, Danmark er en del af til fordel for mere vedvarende energi – jeg har lige nævnt tre: Mission Innovation, Horizon 2020 og P4G – og derudover samarbejder Danmark jo også med f.eks. Sydkorea om havvind og med Skotland om fjernvarme og energieffektivitet.

Kl. 11:09

Med FN's verdensmål sætter vi på verdensplan en fælles retning for en mere bæredygtig klode, men også i den daglige lovgivning, vi sidder med her på Christiansborg – et fælles fodfæste på tværs af lande og på tværs af partier. Det gode arbejde skal vi fortsætte.

Alt i alt synes jeg, at vi har et rigtig fornuftigt grønt afsæt fra dansk side, og de gode takter fra 2018 skal naturligvis fortsætte efter valget og i de mange år, der kommer. Hertil vil jeg selvfølgelig nævne, at energiaftalen jo står enormt stærkt sammen med regeringens klima- og luftudspil, som bl.a. indeholder et markant indhug i udledningerne fra transportsektoren. Tilsammen viser energiaftalen og klima- og luftudspillet her allerede 11 år i forvejen vejen til at nå vores mål for 2030, og det synes jeg rolig vi alle sammen kan være stolte af. Så kan vi i mellemtiden glæde os over regeringens nye klimalov, som vi går videre med efter sommerferien.

Med de ord bakker vi op om det forslag til vedtagelse, som hr. Mikkel Dencker læste op, og jeg skal hilse fra vores venner i Det Konservative Folkeparti og sige, at de gør det samme.

Kl. 11:10

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Der er en række korte bemærkninger. Hr. Søren Egge Rasmussen, Enhedslisten.

- Kl. 11:10
Søren Egge Rasmussen (EL):
 Tak for det. Jeg bed mærke i, at ordføreren fremhævede regeringens klima- og luftudspil. Men det er jo et klima- og varm luft-udspil, som er et valgoplæg, som kom i november, og hvor regeringen jo ikke har formået at forhandle mere end noget, der måske kan give nogle ganske få elbiler frem mod 2030. Det er da et rent taberudspil. Det, som jeg egentlig gerne vil spørge ind til, er den her klimalov, det borgerforslag om en ny klimalov, som skulle have været behandlet i tirsdags, og hvor Venstres sædvanlige energi- og klimaordfører har stillet en byge af spørgsmål, som så gør, at vi ikke får mulighed for at stemme om det borgerforslag.
- Jeg kunne egentlig godt tænke mig at høre Venstre: Kunne den ikke være landet med, at et enigt Folketing vedtog det borgerforslag? For der skal jo fremsættes et lovforslag efterfølgende, hvor man sådan set kunne præcisere, hvordan det er, man vil styrke Klimarådet, hvordan det er, at man vil leve op til 5 mia. kr. til klimabistand til verdens lande, og at det måske ikke var noget, man forpligtede sig til at komme med i den næste finanslov, men så den næste igen. Kunne man ikke have skrevet sig ud af noget, hvor man sådan set kunne have samlet Folketinget om at bakke op om det borgerforslag? Det kunne jeg ærlig talt godt tænke mig at høre.
- Kl. 11:11
Formanden (Pia Kjærsgaard):
 Tak, og værsgo.
- Kl. 11:11
Jan E. Jørgensen (V):
 Jeg synes ikke, at Enhedslisten skal være så trist. Jeg er overbevist om, at der kommer mange flere elbiler. Det er som ketchupflasken, man banker på, og lige pludselig vælter det altså ud. Vi kommer til at se så mange elbiler den kommende tid, at man tror, det er løgn. Her i eftermiddag skal jeg personligt ud at indvie en parkeringskælder på Langelands Plads, hvor der er ti elladestandere, fordi der simpelt hen er efterspørgsel på det. Det kommer til at gå rigtig stærkt, så der er jeg nu ikke så bekymret.
- Med hensyn til borgerforslaget vil jeg sige, at der er rigtig mange gode takter i det borgerforslag, og meget af det kommer også til at indgå i vores klimalov. Jeg skal indrømme, at jeg lidt har skiftet holdning til borgerforslagene, for jeg må indrømme, at de sådan set har givet nogle ret gode debatter, har tvunget os til at tage nogle fornuftige debatter her i Folketingssalen, som jo så skal udmøntes i en lov, og det ville nok være lidt optimistisk at tro, at et borgerforslag bare sådan en til en kunne omsættes i lovgivning.
- Kl. 11:12
Formanden (Pia Kjærsgaard):
 Hr. Søren Egge Rasmussen.
- Kl. 11:12
Søren Egge Rasmussen (EL):
 Det var så et ikkesvar, som jo viser, at Venstre ikke bakker op om det her borgerforslag på den korte bane, men hellere vil have nogle debatter, hvor klima- og energiministeren f.eks. bliver sendt til Vordingborg til et offentligt møde, og så tror man, at problemet er væk. Det er det jo ikke.
- Nu ved jeg, at ordføreren har lidt kendskab til det kommunale, og vi står med en kæmpe opgave i, at der er et efterslæb på energibesparelser ude i de kommunale bygninger, og at nogle kommuner sådan set bliver bremset i at lave fornuftige investeringer.
- Jeg vil godt høre, om ordføreren ikke kan se nogle muligheder i, at vi tillod kommuner at lave energirenoveringer, lave nye ventilationssystemer, f.eks. i skolerne, som kunne bidrage til at nedbringe energiforbruget. Man kunne tage de projekter og gennemføre dem uden for anlægsloftet, så kommunerne kunne noget mere, altså at fik bedre rammer.
- Kl. 11:13
Formanden (Pia Kjærsgaard):
 Tak. Og værsgo.
- Kl. 11:13
Jan E. Jørgensen (V):
 Det var da en mærkelig konklusion på det, jeg sagde. Altså, jeg siger, at der er rigtig mange gode takter i borgerforslaget, og det, vi overhovedet kan indarbejde i den kommende klimalov, bliver indarbejdet i klimaloven. Det er da ikke det samme, som at vi er imod. Vi synes, der er rigtig meget fornuftigt i det her borgerforslag, og derfor synes jeg ærlig talt, det er en polemisk måde at tilgå tingene på.
- Med hensyn til anlægsloftet er det fuldstændig korrekt; der er nogle udfordringer i det anlægsloft. Men jeg kan jo ikke stå her fra Folketingets talerstol og forhandle på vegne af KL eller regeringen. Men det er bestemt en problemstilling, som der er opmærksomhed på.
- Kl. 11:13
Formanden (Pia Kjærsgaard):
 Tak for det. Og så er det hr. Christian Poll, Alternativet.
- Kl. 11:14
Christian Poll (ALT):
 Tak. I den energipolitiske redegørelse, vi drøfter her i dag, skriver ministeren:
- »... Med energiaftalen er der fastlagt mål om netto-nuludledning i Danmark senest i 2050. På den måde går Danmark foran i den globale og europæiske indsats for at leve op til Parisaftalen.«
- Jeg vil høre, om ordføreren er enig i min frustration, når jeg læser den sætning. Jeg undrer mig nemlig over, hvordan man kan gå foran ved at sætte samme mål, som der ligger i Parisaftalen. Altså, nettonuludledning i 2050 – det jo det, hele verden skal nå, hvis vi skal leve op til Parisaftalen.
- Så hvordan kan det blive til, at Danmark går foran i den globale og europæiske indsats, at vi sætter et mål ude i 2050, som alle, der har skrevet under på Parisaftalen, skal nå? Skal vi bare have samme niveau som Saudi-Arabien, som Kina, som Indien og som de andre lande, der er med i Parisaftalen, eller burde vi ikke give den en ekstra skalle og sætte nogle langt mere markante mål, nogle tidligere mål og nogle mere ambitiøse mål for at være foran?
- Kl. 11:15
Formanden (Pia Kjærsgaard):
 Værsgo.
- Kl. 11:15
Jan E. Jørgensen (V):
 Altså, nu står der jo udtrykkeligt *senest* i 2050. På Frederiksberg har vi eksempelvis en lokal målsætning om at være CO₂-neutral allerede i 2035. Nu er der længe til 2050, og jeg føler mig forholdsvis overbevist om, at det tal vil blive sænket. Men vi sænker det jo først, når vi kan se, at det er realistisk og muligt at nå.
- Men Danmark er et foregangsland. Jeg har set sådan nogle plakater, hvor der står: Gør Danmark til et grønt foregangsland igen! Jamen det er vi jo. Altså, der er ingen grund til at hænge med hovedet og være frustreret og trist. Altså, vi gør det rigtig, rigtig godt i Danmark. Vi er i front i Danmark på det grønne område. Og derfor er der sådan set ikke nogen grund til at være trist og ked af det.

- Kl. 11:15
Formanden (Pia Kjærsgaard):
Hr. Christian Poll.
- Kl. 11:16
Christian Poll (ALT):
Jeg er klar over formuleringen *senest* i 2050, og det vil sige, at det så bliver i 2049 eller måske 2048. Sagen er, at hvis man laver et blødt mål som det her, er det jo ikke mere end et år eller to, der er tale om. Og jeg ved godt, at vi laver mange gode ting i Danmark, men vi har også slækket på ambitionerne, og der er rigtig mange ting, som vi kunne gøre langt bedre. Og alt det ville man jo sætte ind i en god ramme, hvis man satte et ambitiøst mål ved f.eks. at sige, at det skulle være i 2040 eller endnu tidligere og ikke i 2050.
- Kl. 11:16
Formanden (Pia Kjærsgaard):
Værsgo.
- Kl. 11:16
Jan E. Jørgensen (V):
Ja, men lad os se, hvad der sker. Altså, jeg har efterhånden arbejdet med miljøområdet så længe, at jeg ved, at hvis jeg havde sagt, at vi skal være CO₂-neutrale i eftermiddag, så havde hr. Christian Poll sagt, at det er alt for sent, og at det skal være om en halv time. Og hvis jeg havde sagt: Okay, så gør vi det om en halv time – så havde hr. Christian Poll sagt, at det skulle have været gjort i går. Så jeg er med på, at vi gerne vil være ambitiøse alle sammen, og det synes jeg også vi skal være. Men der skal så også være en eller anden form for realisme i målene, for så når vi altså længst.
- Kl. 11:17
Formanden (Pia Kjærsgaard):
Tak for det. Så er det fru Pia Olsen Dyhr, Socialistisk Folkeparti.
- Kl. 11:17
Pia Olsen Dyhr (SF):
Man kan jo både være realist og ambitiøs. Begge dele er faktisk muligt. Det har det jo været på klimaområdet hidtil, indtil vi fik den her regering. Så var man realist uden at være ambitiøs. Det er fair nok. Men den der hetz mod Alternativet synes jeg faktisk bare ikke er klædelig for ordføreren. Sådan plejer ordføreren faktisk ikke at være.
Men når det så er sagt, vil jeg gerne spørge om noget helt andet, nemlig om havvindmølleparkerne i Vesterhavet, hvor Venstre jo har mange holdninger, og jeg synes, det kunne være rart at få at vide i Folketingssalen, hvad Venstres holdning egentlig er til de her to kystnære mølleparker. For jeg kan notere mig i lokalpressen, at Venstre er meget imod dem. Men så vidt jeg ved, har vi et energiforlig, som Venstre også står bag, og selv om det var i det oprindelige udspil fra Venstre, at man ikke havde lyst til at have de kystnære møller, så forventer jeg da, at de producenter, der har regnet med dem, lagt penge ud, brugt penge, ikke lige pludselig kommer til at opleve, at Venstre løber fra det.
- Kl. 11:18
Formanden (Pia Kjærsgaard):
Værsgo.
- Kl. 11:18
Jan E. Jørgensen (V):
At det ligefrem er en hetz mod Alternativet: Nu skal man måske passe på, at ens hud ikke bliver så tynd, at den sprækker; at jeg skulle have stået her fra Folketingets talerstol og hetzet Alternativet, har jeg altså meget, meget svært ved at se. Jeg tror, det er det kommende
- Kl. 11:15 valg, der har gjort, at følelserne sidder uden på tøjet. Men lad nu det ligge.
Jeg blev spurgt til nogle havvindmøller og lokal modstand. Jeg kan bare sige, at regeringens politik jo fastlægges af regeringen, og jeg kender også til, at man nogle gange kan have nogle lokale særinteresser. Sådan er det, men i sidste ende træffes der jo en fælles afgørelse.
- Kl. 11:19
Formanden (Pia Kjærsgaard):
Fru Pia Olsen Dyhr.
- Kl. 11:19
Pia Olsen Dyhr (SF):
Nu er der noget ganske særligt med de her to kystnære havvindmølleparker, ud over at aftalen er lavet, og at der er lavet et udbud, og at de snart bliver opsat – det er så lige blevet skubbet igen – nemlig at det jo ikke er sådan en tilfældig person, der har udtalt sig meget kritisk i forhold til dem, men at det er Venstres egen ordfører på området, og derfor er det, jeg er en lille smule i tvivl. Jeg kan godt forstå, hvad Venstres nuværende klima- og energiordførers holdning er, og om det så er Venstres holdning. Det er bare sådan, at vi ikke er i tvivl om det. Jeg synes, det er helt afgørende, at producenterne har en vished for, at de aftaler, der er indgået, ikke lige pludselig bliver ændret med en efterfølgende milliardregning.
- Kl. 11:19
Formanden (Pia Kjærsgaard):
Værsgo.
- Kl. 11:19
Jan E. Jørgensen (V):
Der er ikke noget, der er ændret, og hvis det bliver ændret, er jeg helt sikker på, at fru Pia Olsen Dyhr får det at vide.
- Kl. 11:20
Formanden (Pia Kjærsgaard):
Så er det fru Ida Auken, Radikale Venstre.
- Kl. 11:20
Ida Auken (RV):
Hvad synes ordføreren så om, at hans partikollega rejser op og ned ad Vestkysten og siger, at man gerne vil droppe de her havvindmølleparker, som faktisk står for 10 pct. af vores elforsyning med vind? Det er en meget, meget stor andel; det er 3 mio. t CO₂, har Dansk Energi vurderet. Hvordan har Venstres ordfører det så med, at en kollega rejser rundt og tager billige point i lokalområdet, når det ikke er Venstres holdning?
- Kl. 11:20
Formanden (Pia Kjærsgaard):
Værsgo.
- Kl. 11:20
Jan E. Jørgensen (V):
Jamen det har jeg ikke nogen officiel holdning til, og det tror jeg heller ikke overrasker.
- Kl. 11:20
Formanden (Pia Kjærsgaard):
Fru Ida Auken.

Kl. 11:20

Ida Auken (RV):

Kan ordføreren så forklare os, hvorfor vi skal synes, at Venstre kan finde ud af at vise lederskab, når man, hver gang det bliver svært lokalt – for det er svært at lave den grønne omstilling – begynder at ryste i bukserne? Så vil man ikke rigtig stå ved det, og så begynder man at tage billige point og hidse lokalområdet op. Kan ordføreren så forstå, at vi andre måske ikke synes, at Venstre er det rigtige parti til at lede Danmark i en grønnere retning?

Kl. 11:20

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo.

Kl. 11:21

Jan E. Jørgensen (V):

Nej, det kan jeg egentlig ikke forstå. For Venstre har jo haft en, hvad skal vi sige, forholdsvis afgørende rolle i dansk politik siden 2001. Det er faktisk sådan, at vi har siddet på statsministerposten i 14 ud af 18 år. Og i de 4 år, hvor der var en socialdemokratisk parentes, havde vi jo også en hel del at skulle have sagt; vi var med i alle de energiforlig, der blev lavet. Så det kan jeg overhovedet ikke forstå.

Altså, når man kigger på det sted, hvor Danmark står i dag, og så ser på Venstres rolle i dansk politik siden årtusindskiftet, så kan jeg ikke forstå, at man kan komme til den konklusion. Altså, det kan jeg simpelt hen ikke.

Kl. 11:21

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak for det. Så er der ikke flere korte bemærkninger til hr. Jan E. Jørgensen. Så har hr. Leif Mikkelsen fået lov til at komme lidt før Enhedslisten, for hr. Leif Mikkelsen har formandsvagt her om 10 minutter. Værsgo.

Kl. 11:21

(Ordfører)

Leif Mikkelsen (LA):

Tak for ordet, og tak til Enhedslisten for fleksibilitet i talerrækken her, og tak til energiministeren for den energipolitiske redegørelse. For 2 år siden ved den tilsvarende forespørgselsdebat afsluttede Liberal Alliances energiordfører hr. Carsten Bach med at slå fast, at Liberal Alliance i de kommende måneder vil arbejde intenst for at sikre en markedsbaseret energiaftale for 2020 og frem. Siden da har vi så ikke haft debatten her i Folketingssalen, fordi vi sidste år ved denne tid netop forhandlede en ny energiaftale, og det resulterede som bekendt i en bred aftale ved udgangen af juni 2018.

Energiaftalen er uden sammenligning det vigtigste, der er sket i dansk energipolitik de seneste 2 år. Aftalen er et udtryk for et skift til en langt mere liberal energipolitik, end vi nogen sinde tidligere har set i Danmark. Først og fremmest sænkes elafgifterne med aftalen, så flere i fremtiden vil vælge grønne løsninger med udgangspunkt i grønne energikilder. Desuden sker der et skift til en mere markedsbaseret, konkurrenceudsat grøn omstilling, der allerede nu giver lavere priser på udbygningen med vedvarende energi, bl.a. de teknologineutrale udbud. I 2030 vil andelen af grøn strøm i vores elforbrug være 100 pct., og mere end halvdelen af vores samlede energiforbrug vil være grøn energi. Med energiaftalen sikrer vi en omkostningseffektiv grøn omstilling frem mod det tidspunkt, hvor markedet helt kan tage over, og bl.a. udbygningen af vedvarende energi kan ske helt uden statsstøtte. Også energispareindsatsen konkurrenceudsættes og målrettes i en todelt udbudsmodel til effektiviseringer i bygninger og industri, mens der også afsættes flere midler til forskning i nye grønne teknologier.

Alt dette har inspireret os i Liberal Alliance. For nylig offentliggjorde vi nemlig vores gennemregnede og fuldt finansierede økonomiske 2030-plan med tilhørende klimaplan. Med den plan sætter vi tryk på den grønne omstilling ved at sænke elafgifterne til EU's minimumsniveau, så de grønne løsninger som varmepumper og udnyttelse af overskudsvarme for alvor bliver attraktive. Vi afsætter 3,7 mia. kr. ekstra om året til klimaforskning, og til sidst afsætter vi også yderligere midler til en øget energispareindsats. Kort sagt, det er en meget mere liberal energipolitik, og vi bevæger os dermed væk fra tidligere tiders planøkonomiske detailstyrede initiativer.

Med disse bemærkninger vil jeg bare igen takke for redegørelsen og tilkendegive, at Liberal Alliance støtter forslaget til vedtagelse, som blev læst op af Dansk Folkepartis ordfører. Tak.

Kl. 11:24

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak for det. Der er ikke nogen bemærkninger til hr. Leif Mikkelsens tale, og så kan vi gå videre til hr. Søren Egge Rasmussen. Værsgo.

Kl. 11:24

(Ordfører)

Søren Egge Rasmussen (EL):

Vi har brug for en ny og bedre klimalov med bindende mål. Vi har brug for, at Danmark øger sine internationale bidrag med klimabistand fra Danmark på 5 mia. kr. om året. Vi har brug for at øge den internationale solidaritet for at bremse klimaforandringerne og hjælpe den del af klodens befolkning, som rammes af oversvømmelser, af tørke, af mangel på drikkevand og mad. Vi står over for massive strømme af klimaflygtninge, hvis vi ikke hjælper hinanden med at standse den globale opvarmning.

Der er brug for, at EU hæver sine ambitioner for vedvarende energi og CO₂-reduktioner. Jeg synes, det er glædeligt, at et enigt Folketing for nylig støttede Enhedslistens forslag om at reducere støtten til atomkraft i EU. Jeg synes, det er rigtig ærgerligt, at regeringen har udskudt andenbehandlingen af borgerforslaget om en ny klimalov, ved at man alt for sent har stillet en byge af nye spørgsmål, hvilket jo har medført, at vi ikke i denne uge fik behandlet borgerforslaget. Der er brug for at opprioritere klimaindsatsen, og det er åbenbart ikke den blå regerings politik.

Der er unge mennesker uden stemmeret, som organiserer skolestrejker for at råbe de voksne op. Enhedslisten lytter. Vi har lavet en omfattende klimaplan for omstilling frem mod 2030, og vores mål er et nulemissionssamfund i 2040. Vi har masser af klart defineret politik, som bedre kan bruges med et andet flertal i Folketinget, og vi er klar til at påvirke den næste finanslov.

Enhedslisten vægter en socialt retfærdig vej til det grønne samfund i Danmark på vej mod en grøn og retfærdig verden. Ungeklimarådet har for nylig anbefalet, at Danmark bliver et nulemissionssamfund i 2040. Enhedslisten er helt enig, og vi håber, at der er flere partier, som indser, at det mål, vi har i øjeblikket, om først at komme frem til at være et nulemissionssamfund i 2050, er alt for sent, hvis det er sådan, at man skal leve op til Parisaftalen og tage de globale klimaforandringer alvorligt. Vi har brug for at hæve målsætningerne i Danmark for at være en del af de globale løsninger på klimakrisen.

Klimarådet har for nylig gjort opmærksom på problemerne med at nå i mål med at få 55 pct. vedvarende energi i Danmark i 2030, hvis de planlagte datacentre etableres. Så sådan som det ser ud nu, peger Klimarådet på, at der skal bygges to ekstra havvindmølleparker inden 2030 for at nå målet. Og jeg har noteret mig her i dag, at man blandt ordførerne indtil nu sådan set ikke er afvisende over for, at det er en del af løsningen. Men det aspekt mangler i den energipolitiske redegørelse.

Så er der også en anden side vedrørende de her datacentre, som har brug for mere opmærksomhed, og som Klimarådet gør opmærksom på. For hvis disse datacentre ikke bidrager til udbygning af den

vedvarende energi, står vi altså med en regning på 400 mio. kr. om året, som øvrige elforbrugere kommer til at betale. Det vil sige, at almindelige borgere og erhvervsliv i Danmark kommer til at betale 400 mio. kr. ekstra for at sikre elforsyningen til disse datacentre, hvis ikke de bidrager.

Det er derfor, Enhedslisten har stillet et forslag om, at nye energislugende virksomheder, som etablerer sig i Danmark, skal bidrage med at betale til udbygningen af vedvarende energi, når det er sådan, at de sådan set vælger at etablere sig her i Danmark, fordi der er al den vedvarende energi. De skal bidrage og ikke nasse på systemet.

Vi synes også, det er vigtigt at komme frem til, at vi kan nyttiggøre en eventuel overskudsvarme fra de store virksomheder. Indtil nu har der været alt for meget dårlig planlægning, hvor man ikke har sikret, at overskudsvarme kommer ind i den fælles varmeforsyning. F.eks. får man et nyt datacenter på en mark ved Viborg, uden at den overskudsvarme, der stammer derfra, kommer ind i fjernvarmesystemet.

Tager vi Viking Link, som også er omtalt i den energipolitiske redegørelse, er det vores klare opfattelse i Enhedslisten, at det er en planlagt fejlinvestering til 11 mia. kr., som er planlagt betalt af de danske elforbrugere, hvor man i Vestjylland så får nogle master som en ekstra gene ved hele projektet. Og jeg vil sige her, at ministeren har det fulde ansvar for den fejlinvestering. Det er ministeren, som godkender større projekter over 200 mio. kr., og det må man jo sige at de her 11 mia. kr. betalt af danske elforbrugere er.

Det, som ydermere er et problem ved det her projekt, som går ud på at bygge et nyt elkabel til England, er, at det jo ikke er en del af løsningen på klimaproblemerne. Det kunne man godt forestille sig at det var, hvis det var sådan, at man planlagde nye kabler ud fra, hvor man planlagde store havvindmølleparker. Men her har vi at gøre med et kabel, som ender med at skulle eksportere kulkraftstrøm og brunkulstrøm fra Tyskland til England. Vi mener i Enhedslisten, at dansk lovgivning er forældet. Energinet.dk er jo sådan set pålagt via lovgivningen at tænke på elkabler og gasledninger, og så ender vi i en situation, hvor Danmark udvikler sig til at blive et transitland for energi i stedet for at videreudvikle sig som et grønt foregangsland.

Kl. 11:30

Vi skal frem til at sikre et samlet energisystem, hvor el fra vedvarende energi bruges optimalt i et godt samspil med fjernvarme, med en omstilling af transporten til el, og hvor brint og electrofuel og andre ting bliver produceret på de rigtige tidspunkter og kan være en del af fremtidens energilager. Til at udvikle nye løsninger har vi brug for flere forsknings- og udviklingsmidler. Enhedslisten støtter fuldt ud, at de midler bliver genoprettet, så der årligt bruges 1 mia. kr. Men midt i glæden må man bare sige, at det jo er en genopretning af, hvordan det var, inden denne regering trådte til.

Så har vi stadig brug for det folkelige engagement og deltagelse i udbygningen af vedvarende energi og i at spare på energien. Og det der med at spare på energien er umådelig vigtigt, og det er vigtigt, at alle aktører er med til at prioritere og nedbringe vores samlede energiforbrug. Vi står med opgaver, hvor kommuner og kommunale fjernvarmeselskaber og andelsejede energiselskaber, pensionskasser og Ørsted A/S, hvoraf 51 pct. stadig væk ejes af staten, har en kæmpe opgave i at spille med i omstillingen til 100 pct. vedvarende energi.

Jeg synes, det også er lidt tankevækkende, at det er de store aktører, som har en større og større del af rollen, og jeg kan jo godt ønske mig tilbage til den tid, hvor det enkelte menneske, den enkelte forbruger, sådan set havde en lettere adgang til at være med i løsningerne. Og man må også konstatere, at de ændringer i regler for solceller, som er vedtaget i denne regerings tid, i de sidste 4 år, sådan set har været med til at skade det folkelige engagement og tilliden til politikere.

Jeg vil også glæde mig over, at der sker gode ting. Det folkelige engagement, der var, imod skifergas i Danmark, har været medvirkende til og har resulteret i, at man kom frem til en lov, som præciserer, at der ikke skal indvindes olie og gas fra fastlandet i Danmark og heller ikke fra de indre danske farvande. Det var en god beslutning. Den mangler vi så at få rullet ud til farvande, der ligger længere ude.

Der er behov for, at vi øger de politiske ambitioner i energiaftalen. Der er sådan set brug for en klimaafnævn, som omfatter transportsektoren og landbruget. Regeringens klima- og varm luft-udspil var et valgoplæg tilbage fra november. Det har så medført, at man har forhandlet lidt om nogle elbiler. Og det kan også godt være, at den aftale medfører, at der kommer 1.000 ekstra elbiler frem mod 2030, på trods af at vi har en statsminister, som har luftet tanken om, at der skal være 1 million elbiler, når vi kommer frem til 2030. De kommer ikke af sig selv; den norske prioritering af elbiler viser, at politiske prioriteringer er med til at drive en udvikling.

Vi har brug for et andet flertal i Folketinget, så vi i næste finanslov kan skrue op for ambitionerne på energi- og klimaområdet. Enhedslisten støtter varmt det forslag til vedtagelse, som en samlet opposition står bag. Forslaget ridser klart op, at Parisaftalen skal tages alvorligt, og jeg synes, at teksten peger fremad mod, at vi også skal gennemføre klimatiltag i landbruget, og at vi skal lytte til Klimarådet og andre eksperter anbefalinger.

Når man ser på udtalelsen fra Dansk Folkeparti og regeringen, må man sige, at det er sådan et statement om: Nu når vi så at gøre status over, hvad vi nåede og ikke nåede, inden den nuværende regering går af efter det næste valg. Det er en meget defensiv udtalelse, som kun forholder sig til fortiden, hvorimod den udtalelse, der er fra en samlet opposition, sådan set er noget, der peger fremad, og som kan være et væsentligt grundlag for at føre en rød og grøn politik, en klimaprioriteret politik, efter det næste valg.

Så derfor synes jeg, at vi da indtil nu sådan set har fået synliggjort de forskelle, der er i Folketinget, og vist, at der er forskelle på partier og grupperinger, på trods af at man i enighed har landet en energiaftale i 2018.

Kl. 11:35

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Tak til hr. Søren Egge Rasmussen. Der er ingen korte bemærkninger. Den næste, der står for tur, er hr. Christian Poll, Alternativet. Værsgo.

Kl. 11:35

(Ordfører)

Christian Poll (ALT):

Tak for det. Det var med stor glæde, at jeg og Alternativet kunne indtræde i den energiaftale, alle Folketingets partier blev enige om sidste sommer. Tak til jer, mine kollegaer, energiordførerne i oppositionspartierne især, der sammen med mig loftede en meget tynd første version af en energiaftale fra regeringen til den aftale, vi alle endte med at tiltræde til sidst, og som trods alt var langt stærkere.

Det er i mine øjne en aftale, der lægger bunden, og den adresserer de fleste vigtige aspekter af omstillingen til et vedvarende energisystem og sikrer, at vi kan bygge ovenpå til det ambitionsniveau, der reelt er nødvendigt for at nå Danmarks bidrag til at holde temperaturstigningerne under 1,5 til højst 2 grader. Men det er en aftale, der vitterlig blot lægger bunden. Tempoet i omstillingen er alt for lavt; tre havvindmølleparker er slet ikke nok. Vi sagde fra starten af forhandlingerne ti havvindmølleparker frem til 2030 baseret på Klimarådets vurderinger. Nu har flere partier meldt ud, at de tre parker ikke er nok, og det er jeg jo rigtig glad for, men der er dog stadig langt op til vores mål om at opstille, hvad der svarer til en havvindmøllepark om året, indtil vi har et fuldstændig fossilfrit energisystem.

Vi skal i energiaftalekredsen holde hinanden op på at justere rammerne for en hurtig omstilling til et fossilfrit energisystem med de rette balancer mellem alle de teknologier, der bidrager til denne omstilling. F.eks. er biomasse jo ikke bare biomasse. Der er stor forskel på importerede træpiller og på lokal biomasse fra haveparkaffald. Der er stor forskel mellem et lille solcelleanlæg på et parcelhus og en solcellepark på adskillige hektar med mange hundrede paneler på en mark. I stedet for et system, der er baseret på få store værker, der producerer strøm og varme baseret på kul eller træpiller, er vi nu i gang med at bygge et system, der er baseret på en stor, bred palet af vedvarende energikilder og på meget mere el, og som er langt mere decentralt. Vi synes ikke, der er brug for Viking Link eller Baltic Pipe. Der er brug for massive investeringer i energilagring i Danmark tæt på energikilderne. Der er brug for investeringer i hele energiområdet, og koblingen til alle de sektorer, der også er en del af klimakrisen, er enormt vigtig. Det er koblingen til transport, landbrug og bygninger.

Borgerforslaget om en klimalov, som mere end 60.000 borgere har skrevet under på, er desværre forleden blevet stoppet af regeringen, så den ikke kan nå at blive vedtaget før valget. Og det synes jeg er rigtig ærgerligt, for nu er det meget usikkert, om vi får den stærke ramme, en ambitiøs klimalov ville være for vores fremtidige samarbejde. Jeg havde håbet, at vi kunne blive enige om en hurtig vedtagelse.

Så vil jeg sige lidt til selve den energipolitiske redegørelse. I redegørelsen skriver ministeren:

»Med energiaftalen er der fastlagt mål om netto-nuludledning i Danmark senest i 2050. På den måde går Danmark foran i den globale og europæiske indsats for at leve op til Parisaftalen.«

Hvordan går Danmark foran med et mål om netto nul i 2050? Det forstår jeg ikke rigtig. Hvis vi skal nå Parismålene, skal hele verden jo være tæt på at være klimaneutral i 2050. Så mange lande som overhovedet muligt skal altså være netto nul, dvs. uden kul, olie og gas, i 2050. Skal Danmark så bare have de samme mål som Saudi-Arabien, som Kina, som Indien, som Brasilien, som Indonesien? Jeg synes ikke, det er ambitiøst at lægge det mål, for det er det mål, som hele verden skal nå. Så hvis Danmark på den måde skal gå foran i den globale indsats for at leve op til Parisaftalen, som der står i redegørelsen, så skal vi da være langt mere ambitiøse i vores målsætninger.

Så er der det område, vi har et særligt fokus på i Alternativet, nemlig at vi jo i mange, mange år har udvundet olie og gas i Nordsøen. Det toppede for mange år siden, og vi er i dag nede på en tredjedel af den produktion, der var, da vi toppede. Der har været flere fremskrivninger af, hvor meget vi kan få ud af Nordsøen, og hvad den betyder for os, og jeg synes, der flourer en masse, ja, i bedste fald misforståelser. Jeg hører f.eks. ofte argumentet: Vi kan lige så godt hive vores egen olie op af undergrunden, så længe vi skal bruge olie, for det er bedre end at importere fra oliestater i Mellemøsten. Men det meste energi handles jo internationalt, og den danske produktion og det danske forbrug af olie hænger faktisk ikke sammen. I de mange år, hvor Danmark har haft en nettoeksport af olie, har vi fortsat importeret olie. Der er ikke sammenhæng mellem dansk olieproduktion og den benzin, du hælder på din bil. I dag eksporterer vi mere end halvdelen af olien fra Nordsøen. Til gengæld importerer vi 6 mio. m³ råolie om året. I hele samfundet bruger vi omkring 9 mio. m³ olie årligt, hvoraf vi importerer 6 mio. m³ fra Norge og Rusland, og vi eksporterer mere end 5 mio. m³ til bl.a. Sverige. Så olie og gas er ligesom møbler og fødevarer noget, vi eksporterer og importerer, og der er ikke nogen særlig sammenhæng, der gør, at vi er afhængige af den olie, vi selv hiver op.

Jeg hører også tit, at vores velfærd er afhængig af oliepenge. Og der vil jeg godt høre, om ministeren ikke er enig i, at Nordsøen ikke er den guldgrube, den har været. De officielt forventede indtægter er

opgjort til sådan 4-6 mia. kr. om året; der er en kæmpe usikkerhed om de tal. I 2016 udgjorde beskatningen på olie og gas kun 0,2 pct. af de samlede danske skatteindtægter. Det er 1,5 mia. kr. i nordsøindtægter fra kulbrinteskat og selskabsskat ifølge det grønne nationalregnskab.

Kl. 11:41

I 2017 steg indtægterne dog til omkring 5,2 mia. kr. på grund af en stigning i olieprisen og en øget gasproduktion, men indtægterne svinger meget og er generelt faldende. Produktionen derude er stille og roligt ved at gå i stå, men den er jo blevet forlænget med Nordsøaftalen, og det er vi rigtig ærgerlige over i Alternativet. Vi mener, vi skulle have lagt en afviklingsplan, så vi stille og roligt kunne have afviklet aktiviteterne i Nordsøen og landet på nul i omkring 2035 eller måske 2040.

Så er der endelig det, som bliver ignoreret af mange, også her i Folketingssalen, nemlig at forskerne jo siger, at hvis vi skal kunne nå Parisaftalens mål, skal vi lade 80 pct. af de kendte reserver blive i undergrunden. Og det er jo bare, hvis vi skal nå 2-gradersmålet. Så hører jeg tit argumentet om, at det er bedre, at vi hiver det op her, end at andre lande hiver olie og gas op af undergrunden. Jeg vil bare spørge, hvad det så er for lande, regeringen og de partier, som er med i Nordsøaftalen, har en aftale med. For hvis vi skal fortsætte med at hive mere end de 20 pct. af vores kendte reserver op, er der jo andre lande, der skal hive endnu mindre end 20 pct. af deres kendte reserver op. Og hvordan vi får afviklet produktionen af kul, olie og gas i verden, bliver vi nødt til at forholde os til de kommende år.

Med disse kommentarer vil jeg sige, at vi tilslutter os forslag til vedtagelse nr. V 91, som blev præsenteret af hr. Jens Joel fra Socialdemokratiet.

Kl. 11:43

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Tak. Der er en kort bemærkning. Hr. Mikkel Dencker.

Kl. 11:43

Mikkel Dencker (DF):

Jeg må sige, at jeg godt har noteret mig, at Alternativet går vældig meget op i det her med, at vi skal stoppe for dansk produktion af olie og gas fra Nordsøen, men anerkender Alternativet ikke, at man ikke påvirker den globale efterspørgsel på olie og gas, bare fordi man stopper med at producere i Danmark? Der vil jo stadig være masser af udbydere, og man må også notere sig, at behovet nok er der et stykke tid endnu. Så synes Alternativet virkelig, det er bedre, at det er statskassen i Saudi-Arabien eller Qatar eller Rusland, som har indtægter fra produktionen af olie og gas, end at det er den danske statskasse? Jeg må sige, at det jo nok er mere fornuftige ting, vi finder på at bruge pengene på i Danmark, end man gør i Rusland eller i Saudi-Arabien.

Kl. 11:44

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Ordføreren.

Kl. 11:44

Christian Poll (ALT):

Som jeg også forsøgte at sige i min tale, er det sådan, at hele verden – næsten – har tilsluttet sig Parisaftalen, og det vil sige, at man må gå ud fra, at alle lande vil tage de her tal alvorligt, altså at videnskaben siger, at vi skal lade 80 pct. af de kendte reserver blive i jorden. Derfor bør også Saudi-Arabien og alle de andre olieproducerende lande, vi kender, begynde at lægge afviklingsplaner. Det har vi bare ikke gjort i Danmark, for der har vi lavet en udviklingsplan for, hvordan vi kan blive ved med at hente mere og mere olie og gas op af Nordsøen, og det er det, jeg hæfter mig ved, og som jeg synes er uforsvarligt i forhold til anbefalingerne fra klimavidenskaben.

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):
Hr. Mikkel Dencker.

Kl. 11:45

godskrevet kreditter. Der var ikke noget lederskab. Så det, der mangler mest i dansk energipolitik overhovedet, er nogen, der vil det her, nogen, der forstår, at det her er helt afgørende for vores børns fremtid, for at vi kan vise verden, at det her kan lade sig gøre. Hvis ikke Danmark kan vise, at vi kan blive 100 pct. selvforsynende med vedvarende energi, hvem kan så? Tænk, hvis vi havde det mod til at stille os op og sige, at nu gør vi det her, nu viser vi, at håbet skal komme tilbage, for det kan lade sig gøre. Vi har gjort det på vores el og varme, hvor vi kommer i retning af det mål, som De Radikale satte for snart halvandet år siden, nemlig at vi skulle være have 100 pct. grøn energi i vores el- og varmesektor i 2030. Hvad kunne vi gøre med det lederskab ud over at løse klimaproblemerne for vores børn? Vi kunne også blive det sted, hvor vi udvikler nye typer erhvervsliv, som vi har gjort på energiområdet. Det er så stor en mulighed, der har ligget lige for fødderne af os i 4 år, men den bold har regeringen ikke villet sparke til.

Kl. 11:45

Mikkel Dencker (DF):

Uanset hvad Saudi-Arabien har forpligtet sig til, er det i hvert fald ikke noget, vi er herre over her i huset, altså om man så lever op til det eller ej. Men det, jeg konstaterer, er, at der altså er efterspørgsel efter olie og gas på det globale marked, og det er der også i Danmark i årtier endnu, uanset om man bryder sig om det eller ej. Ét sted skal det produceres, og er det så ikke bedre, at det produceres i Danmark end i Rusland eller Saudi-Arabien? I Rusland bruger man måske pengene på at opruste sit militær, mens det i Saudi-Arabien er udbredelse af ekstreme former for islam, og er det bedre, end at vi bruger dem på velfærd i Danmark?

Kl. 11:45

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):
Ordføreren.

Kl. 11:45

Hvis der var lederskab, kunne man bygge ikke bare de tre havvindmølleparker, vi har besluttet, men tre mere inden 2030. Så kunne vi også dække datacentrenes ekstra energiforbrug. Hvis der var lederskab, kunne man have en kæmpe vision for Nordsøen og en køreplan for, hvordan vi faktisk kan producere så meget vindenergi, at man kan lukke alle Europas kulkraftværker. Hvis vi havde lederskab, kunne man have en varmevision for Danmark, for, hvordan vi får vores varme til at være drevet af jordvarme, drevet af varmepumper, der kan opsamle vindmøllestrømmen, når der er for meget af den, af solvarme og af grøn gas. Hvis man havde vist lederskab, kunne vi være kommet i retning af 1 million elbiler, så kunne vi have sikret, at vi f.eks. fik vores firmabilbeskatning lavet om, så vi fik flere elbiler ind allerede nu. Vi kunne have stillet krav om, at alle offentlige køretøjer skulle over på el de steder, hvor det overhovedet var muligt, og vi kunne have lavet registreringsafgiften om nu, sådan at den faktisk gjorde benzín- og dieselmobil dyrere og elbiler endnu billigere.

Christian Poll (ALT):

Det er jo derfor, at vi anbefaler, at man lægger en afviklingsplan. Det vil sige, at vi ikke vil lukke ned for produktionen i morgen i Nordsøen, men lave en afviklingsplan, som over en 10-15-årig tidshorisont får lagt reduktioner ind år for år på, hvor meget vi må producere derude. På den måde møder vi markedet, som det er lige nu, men følges også ad med markedet i efterspørgslen, sådan at udbuddet kommer til at følge faldet i efterspørgslen.

Kl. 11:46

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Med det siger vi tak til Alternativets ordfører. Så er det den radikale ordfører, og det er fru Ida Auken. Værsgo.

Kl. 11:46

(Ordfører)

Ida Auken (RV):

Tak for redegørelsen, vil jeg sige til ministeren. Det, der mangler i Danmarks klima- og energipolitik, er lederskab. Det lederskab, vi har set de sidste 4 år fra regeringens side, har bestået i at komme med nogle halvsloje udspil, og så har vi andre måttet prøve at trække ambitionsniveauet op. Man kunne bare nævne energiaftalen, hvor regeringen bestemte sig for én havvindmøllepark, og det antal måtte vi så øge til tre; hvor man ville bruge alle pengene på at lette skatten på energi, hvilket faktisk giver en større CO₂-udledning, og vi så måtte flytte pengene over på faktisk at få investeret i forskning, i energibesparelser, i en stor vision for Nordsøen. Så der var en total mangel på lederskab.

Vi så det igen, da regeringen spillede ud med, at landet skulle have 1 million elbiler, og statsministeren holdt en flot tale. Så kom man med et forslag, der ifølge Finansministeriets egne tal gav 1.000 om året. Det ville altså tage 1.000 år, hvis man ikke lige skulle lægge teknologiudviklingen til og lade den klare det hele, at nå regeringens mål. Jeg kan så forstå på Venstres ordfører, hr. Jan E. Jørgensen, at der står 10 på Frederiksberg. Det kan man jo så glæde sig over. Men det er meget langt fra 1 million elbiler.

Så ville vi gerne se, hvad der skulle ske på landbruget, hvilken klimapolitik der skulle laves på landbruget, hvordan hele vores landbrug kunne blive omformet, som vi har gjort med energisektoren over 30 år, hvordan vi kunne få dansk landbrug helt i front som et klimavenligt landbrug. Hvad kom der fra regeringens side? Ingen-ting! Man ville købe sig til det hele i udlandet, man ville have

Vi kunne også have kigget på, hvordan vi får et smart forbrug i Danmark, bruge den mulighed, at vi nu faktisk har målere ude i rigtig mange hjem, der kan tale og sende besked både den ene og den anden vej, sådan at folk har et incitament til at lade deres elbil op, f.eks. om natten, når der er meget vind og der er brug for, at nogle vil bruge det, i stedet for i de her timer om eftermiddagen, hvor alle henter strøm. Det kræver, at man kan lave dynamiske afgifter, der gør det rentabelt for borgeren, så det giver mening, og så det ikke er 3 kr., man sparer ved at lade sin elbil op om natten, men et langt større beløb. Vi kunne have været forrest på smart lagring, på e-fuels, på power-to-x, på at lagre vindmøllestrømmen i fjernvarmen, f.eks. lagre den i vandmasser. For mig var det en stor overraskelse, at en swimmingpool kan lagre lige så meget energi, som, jeg tror det var 145 Teslaer. Så er det jo meget billigere at lagre energien der, hvor vi allerede i dag har brug for strøm. Og vi kunne have været det førende land på energiforskning, men regeringen har valgt at skære ned på forskning og uddannelse i de her år. Det, vi skal leve af i fremtiden, har man valgt at skære ned på. Man halverede forskningen i energi. Og ved I hvad? Det slår ud med det samme på vores eksporttal. Når vi ikke længere er der, hvor det sner, kan man med det samme se, at det heller ikke er der, vores virksomheder kan sælge ude i verden.

Så det, der mangler allerallermest i dansk energipolitik, er lederskab, og derfor glæder det mig utrolig meget, og det er det, der glæder mig allermost i dag, at vi er så frygtelig tæt på et valg, og jeg tror på, at hvis vi får et andet flertal i Danmark, hvor det ikke er Dansk Folkeparti, der svinger taktstokken, for de vil jo ikke, når det kommer til stykket, men vil hellere overlade det til de højere magter, hellere aflyse de tiltag, vi har gjort ovre ved Vesterhavet, når der skal bygges vindmøller, men nogle, der vil en grøn fremtid for Danmark, der vil energipolitikken, så tror jeg også på, at vi kan komme tilbage

i front og ikke dratte ned ad listerne som et land, der ikke længere er de grønne ledere i verden. Så mest af alt glæder vi os i Det Radikale Venstre rigtig meget til et valg, og vi håber, alle vil stemme grønt og vil stemme på nogle, der vil være med til at lede Danmark i en grøn retning.

Kl. 11:52

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Tak til fru Ida Auken. Der er ingen korte bemærkninger. Og så er det fru Pia Olsen Dyhr, Socialistisk Folkeparti.

Kl. 11:52

(Ordfører)

Pia Olsen Dyhr (SF):

Den helt store udfordring, vi står med, er, at vi skal løse klimaproblemet – ikke om 10 år eller i 2050, som man nogle gange godt kan få fornemmelsen af, når man hører folketingsdebatterne, altså at det skal vi nok komme i mål med. Det kræver faktisk handling lige nu og her. Og i virkeligheden er de 4 næste år afgørende for, om vi kan nå i mål med at undgå, at temperaturen på den her klode stiger mere end 1,5 grader, hvilket jo er ambitionen i Parisaftalen.

Så Danmark skal også tilbage i førertrøjen, og det handler om, at vi skal til at investere mere. Nu lavede vi en energiaftale sidste år, som jo har en hel del meget fornuftige målsætninger i sig. Det skete på baggrund af, at regeringen spillede ud med, at man kun skulle have én havvindmøllepark, og at man næsten ikke skulle gøre noget i forhold til energibesparelser. Heldigvis fik SF sammen med den øvrige opposition undervejs i forhandlingerne regeringen til at sætte ambitionen op fra en havvindmøllepark til tre havvindmølleparker og derudover også til flere penge til energibesparelser.

Men dermed ikke sagt, at vi ikke kan gøre mere på energiområdet. Det er vi sådan set nødt til, hvis vi skal komme i mål med det ambitionsniveau, som vi jo i virkeligheden alle sammen ønsker at Danmark skal have, men det kniber indimellem med handlingen for nogle.

Regeringen har også spillet ud med noget på transport- og landbrugsområdet, og det er jo lige så afgørende, når man diskuterer Danmarks klimaudfordring; der står energi ikke alene, selv om det er energi, vi diskuterer i dag. Og der må man sige, at regeringens udspil har været ganske svage – egentlig lidt trist, set i lyset af at dansk landbrug med Landbrug & Fødevarer i spidsen jo har valgt at lægge en klimaambition, som er væsentlig mere ambitiøs end regeringens egen. Jeg ville egentlig ønske, at regeringen valgte at lytte lidt mere til landbruget i den her sammenhæng.

SF har i stedet for spurgt: Hvad kan vi så gøre? Hvad kan vi komme med af udspil, for at vi kommer længere i Danmark? Det er ikke, fordi Danmark skal gå urealistisk langt i forhold til resten af verden, men fordi Danmark jo har en særlig forpligtigelse. Vi er et af de lande i verden, der har den største udledning pr. indbygger, og derfor skal vi sådan set også levere noget mere pr. indbygger – og det kræver faktisk, at vi tør investere i de næste 4 år.

SF har foreslået, at vi skal have en klimakonto, og at alle danske skal være med til at bidrage til, at vi så netop kan øge ambitionen med hensyn til biogas, som er et af de steder, hvor vi kommer til at opleve en nedgang i investeringerne, når den her energiaftale udløber og vi skal i gang med den nye, fordi der er sat for få penge af. Selvfølgelig kan man gøre noget med effektiviseringer og også den måde, man udbyder på, men biogas er en helt væsentlig del af vores fremtidige energisystem, hvis vi vil af med naturgassen. Og vi skal af med naturgassen – den skal overtages af biogas og andre grønne gasser.

Et andet element, som SF gerne vil bruge vores klimakonto på, er energibesparelser. Det gælder både energibesparelser i helt almindelige husholdninger og i de offentlige bygninger. Det er jo det der med, at vi kan gøre det endnu bedre – i forhold til isolering, bedre

vinduer, bedre pumper til at få materialet rundt. Og det er godt for os, for jo flere energibesparelser vi laver, jo mindre ny energi behøver vi at investere i. Det giver sådan set sig selv. Så vi har store ambitioner med hensyn til energibesparelser og vil derfor også sikre, at danskerne kan låne til nogle af de energibesparelser, som de synes er lidt svære at få råd til. For det giver jo god mening i en normal husholdningsøkonomi at investere i energibesparelser, men problemet er bare, at der ofte ikke er penge til det – og slet ikke i de områder, hvor man har svært ved at låne penge, rundtomkring i landet. Så det er en del af det, vores klimakonto skal bruges til.

En tredje del vedrører jo bl.a., at vi gerne ser mere sol. Vi kunne sagtens forestille os solcellemarker, eller at vi for den sags skyld så flere tage fyldt med solceller i fremtiden.

Så har vi lagt op til, at vi i forbindelse med vores klimakonto også er nødt til at snakke om en plan for udfasning af kul og olie i industrien, og det går jo på, at man skal over til el, over til biogas og andre grønne gasser – for vi er nødt til at blive mere ambitiøse.

Sidst, men ikke mindst, er en del af vores plan for en klimakonto, at vi gerne ser mere landbrugsjord lagt om til skov. For noget af det, vi ved vil bone ud ret hurtigt i forhold til det danske CO₂-udslip, er selvfølgelig, at vi bevarer mere af CO₂en i jorden.

Vi er nødt til at komme op på et andet ambitionsniveau. Der er sket meget på energiområdet, fordi vi heldigvis har en opposition, der i den grad er lykkedes med at presse den her regering til at være lidt mere ambitiøs, end den vil. Regeringen vil så gerne tage æren for det bagefter og gå rundt med grønne slips eller grønne jakkesæt – fred være med det – men vi ved jo alle sammen godt, at det aldrig var kommet i stand uden en ihærdig opposition.

Men vi har brug for, at Danmark bliver mere ambitiøs, og der skal ske endnu mere. Jeg håber, at det kan ske efter valget. Jeg ved ikke, om det er vores sidste debat i Folketingssalen med hinanden, men hvis det nu er, vil jeg sige, at det faktisk er en fornøjelse, at vi har et energiforlig, der er så bredt og involverer alle Folketingets partier, så vi på den måde indimellem kan levere nogle resultater, som man ikke er i tvivl om også bliver til noget efterfølgende.

Vi støtter selvfølgelig det forslag til vedtagelse, vi har været med til at fremsætte, og som Socialdemokratiets ordfører fortalte om.

Kl. 11:58

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Tak til fru Pia Olsen Dyhr. Der er ingen korte bemærkninger, og så er vi nået frem til, at det nu er energi-, forsynings- og klimaministerren. Værsgo.

Kl. 11:58

Energi-, forsynings- og klimaministeren (Lars Christian Lilleholt):

Tak for det, formand. Og tak for en god debat. Lytter man til debatten, kan man godt lytte sig frem til, at vi begynder at nærme os et folketingsvalg. Og i dag kan det måske i modsætning til de sidste 3 års energipolitiske redegørelsesdebatter godt mærkes, at partierne nu skal markere sig, og at man nærmer sig, at man skal ud og møde vælgerne.

Når jeg kigger på de sidste 4 års energipolitik og klimapolitik her i Folketinget, er jeg faktisk glad for den lange række af ting, der er blevet gennemført, og jeg glæder mig især super meget over, at vi kunne lave en så bred energipolitisk aftale. Ja, vi var faktisk i den situation, at selv Enhedslisten og Alternativet jo måtte ud i en hård kamp for at blive en del af energiaftalen – og tak for det. Jeg synes, det giver sikkerhed for, at den energipolitik, der nu er lagt med den energiaftale, også er en politik, der holder rigtig mange år ud i fremtiden. Der er jo, som flere har været inde på, mange, der gerne vil tage æren for det. Jeg har det sådan som minister, at jeg glæder mig over, at det lykkedes at samle hele Folketinget om den

her aftale, så man på samme tid både sikrer en grøn omstilling og holder styr på statsfinanserne.

Med aftalen etableres der tre havvindmølleparker frem mod 2030. Vi har en ambition om at udbygge med yderligere sol og vind i konkurrence med hinanden, og det er noget nyt. Her var vi jo nødt til at lave en aftale alene sammen med Dansk Folkeparti – det var jeg i øvrigt glad for – med hensyn til konkurrenceudsættelse af sol og vind, og der har vi fået prisen ned på en støtte på 2,27 øre i gennemsnit pr. kilowatt-time, og det kan man jo ikke alene tilskrive regeringens og Dansk Folkepartis indsats, det er jo også et resultat af, at der er sket en massiv teknologiudvikling, som har muliggjort en så lav pris. Vi fortsætter i forhold til energibesparelser og energieffektivitet. Jeg glæder mig også over den enighed, der er omkring forskning og udvikling og demonstration af energiteknologierne, idet vi også her er enige om at øge de penge, vi bruger til forskning og udvikling på området.

Så når jeg ser på de 4 års energipolitik, afskaffelsen af PSO-afgiften og klima- og luftudspillet, synes jeg faktisk, at vi har flyttet Danmark ganske godt på det grønne område i de sidste 4 år. Vi har gjort det i respekt for, at der også er en økonomi, der skal hænge sammen. Og jeg må også bare sige, at i de år, hvor jeg har haft embedet og har haft den ydmyge opgave at stå i spidsen for klima-energi- og forsyningsområdet som minister, er Danmark i den ene undersøgelse efter den anden blevet kåret til at være helt i top med hensyn til grøn omstilling, ligesom vi også blev det i de foregående 4 år, hvor der var en S-ledet regering. Der valgte jeg jo at glæde mig over resultaterne, og der kan jeg mærke, at oppositionen måske har lidt sværere ved, også på en dag som denne, at glæde sig over, at det faktisk går rigtig godt med dansk energipolitik.

Tak for debatten, tak for 4 års godt samarbejde, kan man godt tillade sig at sige nu, med samtlige Folketingets partier om grøn omstilling, og tak for jeres store engagement.

Kl. 12:01

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Der er lige et par korte bemærkninger, inden man måske kan drage en konklusion. I hvert fald er det hr. Søren Egge Rasmussen. Værsgo.

Kl. 12:02

Søren Egge Rasmussen (EL):

Tak. Jeg håber, at jeg når at få et samråd med ministeren på tirsdag om Viking Link, men vi ved det jo ikke helt. Så jeg forstår godt, at ministeren forsøger at runde det af, som om det her er afslutningen på 4 års arbejde som energiminister. Det er fair nok. Men jeg håber, at vi får en sløjfe mere på tirsdag i den kommende uge.

Jeg har noteret mig, at man i England er kommet frem til at erklære en form for undtagelsestilstand for klimaet for ligesom at italesætte, at vi sådan set står med nogle exceptionelt alvorlige problemer. Jeg er godt klar over, at det indtil videre ikke medfører konkret handling, men der ligger sådan set en opfordring fra England til andre lande om også at tage den op og tage det så alvorligt, at man ligesom siger: Der er sådan set grund til at tage det her endnu mere alvorligt. Undtagelsestilstand lyder måske lidt voldsomt, men eksperternes anbefalinger viser, at det jo egentlig er det, som er tilfældet.

Jeg vil godt høre ministeren, og nu er det kun en energipolitisk redegørelse, men er der ikke brug for, at vi gør noget markant mere for at tage de her klimaproblemer alvorligt?

Kl. 12:03

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Værsgo.

Kl. 12:03

Energi-, forsynings- og klimaministeren (Lars Christian Lilleholt): Tak for spørgsmålet. Jeg glæder mig også til på tirsdag og håber jo, at vi når at få endnu en god samtale om Viking Link og andre energipolitiske aspekter. Regeringen tager klimaudfordringen ganske alvorligt – det skal der ikke herske tvivl om – men jeg noterer mig også med den redegørelse, som FN's klimapanel kom med i sommers, at de helt klart og tydeligt siger, at der er brug for at handle, men at der stadig væk er tid at handle i, og at der stadig væk, hvis man ellers får hele verden med og får gjort en indsats, også er mulighed for at imødegå de alvorlige konsekvenser af klimaforandringen og holde temperaturstigningen på 1,5 grader.

Kl. 12:03

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Hr. Søren Egge Rasmussen.

Kl. 12:03

Søren Egge Rasmussen (EL):

Det var altså ikke et tilsagn om, at Danmark skulle komme i den her klimamæssige undtagelsestilstand. Så må vi tage det som en del af valgkampen og en del af de initiativer, der kommer på den anden side af valget.

Der er ét tal, som jeg er ret bekymret for. Vi står i den situation globalt, at der er kæmpe eksportmuligheder for Danmark, hvad angår energiteknologi, og der er jo al mulig grund til, at de kurver, der har været, ligesom skulle være stigende, og jeg har noteret mig, at de ikke er stigende. Jeg vil ikke tale eksporten ned, men jeg synes bare, at vi har et kæmpe eksportpotentiale. Kan ministeren ikke se, at vi har et problem i, at vi ikke i den situation, som vi står i nu, hvor vi har globale eksportmuligheder, har en eksport, som er markant stigende, med det, som vi kan i Danmark?

Kl. 12:04

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Ministeren.

Kl. 12:04

Energi-, forsynings- og klimaministeren (Lars Christian Lilleholt):

Når jeg kigger på eksporten af energiudstyr over en årrække, må jeg jo sige, at den faktisk har været ret stærkt stigende. Vi er over en 20-årig periode gået fra at have en eksport på 25 mia. kr. til nu at have en eksport i størrelsesordenen 80 mia. kr. Den går lidt op, og den går lidt ned, men stadig væk med en markant stigende tendens. Med energiaftalen og i øvrigt sammen med Enhedslisten afsætter vi mellem 150 mio. kr. og 200 mio. kr. til at forstærke eksportindtægten, nej, ikke eksportindtægten, forhåbentlig også den, men eksportindsatsen og dermed muligheden for at synliggøre de grønne løsninger.

Kl. 12:05

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Tak. Så er det hr. Jens Joel.

Kl. 12:05

Jens Joel (S):

Tak for det. Tak til ministeren og tak for debatten. Ministeren siger, at det åbenbart er svært for oppositionen at glæde sig over de resultater, vi har nået. Til det vil jeg sige, at det er det overhovedet ikke, men hvis jeg skal drage én, kan man sige, konklusion ud af de to forslag til vedtagelse, vi har i dag, et fra regeringen og Dansk Folkeparti og et fra oppositionen, så er det jo, at man i regeringens og Dansk Folkepartis tekst snakker utrolig meget om, hvad vi har gjort, og hvor gode vi er allerede, hvor oppositionens tekst jo klart siger, at der skal skrues op for energieffektiviseringerne, at vi vil

have et bindende mål for antallet af grønne biler på vejene i 2030, og at vi vil have konkrete tiltag i landbruget på baggrund af Klimarådets og andre eksperter anbefalinger og sådan noget.

Så hvis ministeren ikke kun skal tale om, hvad han har lavet – nu står vi over for en valgkamp – kan ministeren så ikke sige, hvor det er, han synes der skal skrues op, eller sige, om han støtter de tre steder, vi peger på fra oppositionens side, hvor der i hvert fald skal skrues op?

Kl. 12:06

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Ministeren.

Kl. 12:06

Energi-, forsynings- og klimaministeren (Lars Christian Lilleholt):

Tak for spørgsmålet. Nu er det jo sådan, at det er en energipolitisk redegørelse for 2018, vi behandler her i dag, og derfor er det naturligt, at man også i et forslag til vedtagelse forholder sig til det, men jeg har oplevet, at samtlige mine gode kollegaer fra blå blok jo også i dag har peget på, at vi er parate til også at øge ambitionsniveauet. Jeg tror, at det var Mikkel Dencker fra Dansk Folkeparti, der pegede på villigheden til at kigge på yderligere udbygning af havvind, såfremt prisen kom tilstrækkelig langt ned.

Så jeg oplever, at der i allerhøjeste grad også i blå blok og også i regeringspartierne er en vilje til i hvert fald på klimaområdet at øge ambitionsniveauet. Med energiaftalen synes jeg at vi har taget et rigtig, rigtig godt og flot afsæt, og jeg synes, at det er naturligt, at vi på en dag som denne glæder os over den meget ambitiøse energiaftale.

Kl. 12:07

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Hr. Jens Joel.

Kl. 12:07

Jens Joel (S):

Vi kan sagtens glæde os over alt det, vi har gjort, vi er bare nødt til også at erkende, at det jo ikke er nok. Vi kommer jo ikke til at løse problemerne med det, vi har gjort. Derfor kan man sige, at når nu ministeren ikke vil skrive i et forslag til vedtagelse, eller regeringspartierne ikke skriver, hvad det er, de gerne vil, så kunne man jo frygte, at det er, fordi de helst ikke vil hænges op på det. I samme ombæring kunne man jo spørge, hvorfor vi ikke i tirsdags kunne stemme om den klimalov, som knap 70.000 borgere har skrevet under på, og hvor de jo egentlig før valget har krav på at vide, at der er et bredt flertal i Folketinget, som tør lægge hånden på kogepladen, tør binde sig til, at vi vil have ambitiøse reduktioner i alle sektorer. Det undrer mig, at regeringspartierne og ministeren ikke synes, at vi skulle have stemt det hjem i tirsdags.

Kl. 12:08

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Ministeren.

Kl. 12:08

Energi-, forsynings- og klimaministeren (Lars Christian Lilleholt):

Tak for spørgsmålet. Der er rigtig, rigtig mange positive elementer i borgerforslaget. Det er også baggrunden for, at vi nu har sat et arbejde i gang med henblik på til efteråret at præsentere et nyt forslag til en klimalov. Det er også derfor, at vi har haft et par borgermøder, og det er også derfor, at vi har taget initiativ til en borgerhøring i efteråret. Når partierne valgte at bede om yderligere undersøgelser, er det, fordi vi skal have sikkerhed for, at det, vi stemmer for, kan vi også stå inde for, at det både er juridisk og økonomisk holdbart. Det betyder ikke, at vi ikke er parate til det. Det kan jo sagtens være,

at vi i løbet af de kommende uger får afsluttet det og får kigget på de spørgsmål, der er, og at vi også kan nå inden et folketingsvalg at behandle borgerforslaget her i Folketinget.

Kl. 12:09

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Tak. Så er det hr. Christian Poll.

Kl. 12:09

Christian Poll (ALT):

Tak. For et øjeblik siden svarede ministeren til hr. Søren Egge Rasmussen, at FN's halvandengradsrapport sagde, at der jo stadig er tid. Og det vil jeg sige jeg synes er en kritisk måde at læse den rapport på. Jeg læser den rapport sådan, at vi stadig kan nå 1,5 grader, hvis vi virkelig giver den fuld skrue nu – altså ikke det, som vi har set regeringen gøre de sidste 4 år, men en markant øget indsats i hele verden.

Vi har fra Alternativets side valgt at sige: Vi tager fat i noget helt særligt, som de økonomiske vismænd før har foreslået, nemlig at forudbeskatte nogle af pensionsmidlerne. Det er en ganske lille andel, og det giver os 4 mia. kr. til en meget ambitiøs indsats de næste 4 år. Og der synes jeg altså, at den tolkning af halvandengradsrapporten, som ministeren kommer med her, er tendentios.

Hvorfor skal vi ikke have en langt stærkere indsats lige nu? Og hvorfor er der blevet skruet så meget ned for bl.a. forskningsområdet i den periode, hvor ministeren har været ved roret?

Kl. 12:10

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Ministeren.

Kl. 12:10

Energi-, forsynings- og klimaministeren (Lars Christian Lilleholt):

Vi er parate til løbende at forstærke indsatsen, og skal det her løftes, nytter det ikke noget, at vi gør noget alene i Danmark. Så er det en indsats, vi skal gøre i EU for at få hævet ambitionsniveauet dér og også få hævet ambitionsniveauet i verden. Det er en målsætning, som vi jo også sammen med Alternativet har sat, om, at Danmark skal være klimaneutralt senest i 2050. Det er jo med til at sikre, at vi når i mål.

Kl. 12:10

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Hr. Christian Poll.

Kl. 12:10

Christian Poll (ALT):

At være klimaneutral i 2050 er jo det, hele verden er blevet enige om at hele verden skal. Så det er jo ikke ambitiøst i sig selv. Jeg vil bare lige sige, at jeg faktisk læste et interview i går på Zetland med finansministeren, hvor han faktisk fortryder, at man har skåret ned på forskningsmidlerne til energiområde, og at han havde ønsket, at man havde prioriteret anderledes.

Er det også regeringens holdning, er det ministerens holdning, at det var ærgerligt, at man skruede så meget ned, som man gjorde i starten, for nu lige så stille at skrue op? Og er den milliard, man skruer op til i 2024, overhovedet nok? Hvis man læser klimalovudspillet, er det i størrelsesordenen 4-5 mia. kr. om året, de lægger op til.

Kl. 12:11

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Ministeren.

Kl. 12:11

Energi-, forsynings- og klimaministeren (Lars Christian Lilleholt): Først vil jeg sige om klimaneutralitet i 2050, at det har Alternativet jo også indgået en aftale om. Det er jo en del af energiaftalen. Jeg oplevede sådan set ikke, at Alternativet kæmpede for, at det skulle være tidligere, og der står også senest 2050. Og som hr. Jan E. Jørgensen har gjort opmærksom på i dag, ser vi da også gerne, at det sker for 2050.

Da den her regering kom til i 2015, kiggede vi ned i en finanslov, som der var et stort hul i. Vi var nødt til at fylde hullet op og løse den økonomiske udfordring, der var. Alle måtte bære til, og skal jeg være ærlig, vil jeg sige, at jeg da også gerne havde set, at vi havde undgået den besparelse, der var på energiforskningen. Jeg er så glad over og tilfreds med, at vi så faktisk over de senere år har kunnet skrue op for niveauet, og at vi har lavet en energipolitisk aftale om at komme op på 1 mia. kr.

Jeg var også ked af det, da den tidligere SR-ledede regering allerede tilbage i 2011 valgte at gøre et stort hug i energiforskningen, da de kom til. Under den borgerlige regering var det på den anden side af 1. mia. kr., og der startede SR-regeringen med at skære ned. Det var da kedeligt. Og jeg var da også endnu mere eller lige så ked af det, da vi, for også at få tingene til at stemme, tog nogle penge derfra. Det er et godt område at give penge ud på. Forskning og udvikling er fornuftigt for at nå de energi- og klimamæssige mål.

Kl. 12:12

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Med det siger vi tak til ministeren.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Afstemning om de fremsatte forslag til vedtagelse vil som nævnt først finde sted tirsdag den 7. maj 2019.

Det sidste punkt på dagsordenen er:

3) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 141: Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af et center for demokratiudvikling og borgerinddragelse.

Af Rasmus Nordqvist (ALT), Pelle Dragsted (EL), Sofie Carsten Nielsen (RV) og Trine Torp (SF).
(Fremsættelse 12.03.2019).

Kl. 12:12

Forhandling

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Forhandlingen er åbnet, og jeg giver ordet til økonomi- og indenrigsministeren. Værsgo.

Kl. 12:13

Økonomi- og indenrigsministeren (Simon Emil Ammitzbøll-Bille):

Mange tak. Med det beslutningsforslag, vi nu skal behandle, vil forslagsstillerne pålægge regeringen at fremsætte et lovforslag om etablering af et center for demokratiudvikling og borgerinddragelse. Baggrunden for forslaget er ifølge forslagsstillerne, at vores demokrati trods en høj valgdeltagelse er under pres.

Jeg er faktisk ikke sikker på, at jeg er enig i, at vores demokrati som sådan er under pres. Vi har, som forslagsstillerne også nævner, en tradition for en meget høj valgdeltagelse sammenlignet

med andre lande. Det gælder både valg til Folketinget, men faktisk også valg til både kommunalbestyrelser og regionsråd. I 2016 blev Danmark verdensmester i valg, da Danmark i en international undersøgelse lå øverst på listen over lande, der er gode til at afholde valg. Undersøgelsen omfattede 180 præsident- og parlamentsvalg afholdt i 139 lande i perioden 2012-2015. Det synes jeg faktisk vi kan være stolte af.

Når det er sagt, er det selvfølgelig vigtigt, at vi bliver ved med at have fokus på at udvikle vores demokrati. Det er også et vigtigt redskab til at involvere og engagere borgerne, at vi bliver ved med at afsøge nye muligheder for borgerinddragelse dér, hvor det giver mening.

Det tror jeg ikke der er nogen der er uenig i. Jeg tror heller ikke, der er mange, der er uenige i, at udfordringen i dag er at skabe nogle rammer, som i højere grad inviterer borgerne til også at engagere sig politisk. Det gælder ikke mindst de unge, som traditionelt stemmer mindre end resten af befolkningen. Derfor er jeg såmænd også enig med forslagsstillerne i, at det er vigtigt, at vi i Danmark vedbliver at forske i og eksperimentere med nye modeller for demokratiudvikling og borgerinddragelse.

Når regeringen alligevel ikke kan støtte beslutningsforslaget, som det ligger, hænger det bl.a. sammen med, at der allerede i dag er de muligheder for at forske i og udvikle nye muligheder for demokratiet, herunder nye muligheder for borgerinddragelse, som der er behov for. Det er også regeringens opfattelse, at demokratiudvikling og borgerinddragelse bedst udvikles i lokalt samspil med borgerne, hvor behovet er.

Selv om regeringen er enig med forslagsstillerne i, at demokrati og borgerinddragelse er et vigtigt fokusområde, finder regeringen derfor ikke, at der er behov for et centralt placeret center, der bl.a. skal fungere som en forskningsinstitution. Jeg vil give eksempler på demokratiudvikling og borgerinddragelse på universiteterne, i kommunerne og fra centralt hold.

For så vidt angår forskningen på universiteterne, kan jeg f.eks. oplyse, at Økonomi- og Indenrigsministeriet den 28. marts fik Finansudvalgets tilslutning til, at ministeriet kan yde et tilskud på 150.000 kr. til Institut for Statskundskab ved Københavns Universitet til brug for medfinansiering af en undersøgelse af valgdeltagelsen ved folketingsvalget i 2019, som valgforsker og professor Kasper Møller Hansen står for.

Som et andet eksempel kan jeg oplyse, at vi i ministeriet har anmodet VIVE om at gennemføre en undersøgelse af kommunernes udvalgsstyre. Undersøgelsen skal bl.a. give et overblik over eksisterende viden om udvalgsstyret og andre styreformere. Undersøgelsen skal belyse styreformernes varetagelse af forskellige hensyn som f.eks. politisk lederskab og entydig ansvarsplacering. Undersøgelsen vil også omfatte en spørgeskemaundersøgelse og interviews i 12 af landets kommuner for at afdække erfaringer med netop udvalgsstyret. Der pågår således allerede demokratiforskning på de danske forskningsinstitutioner, og universiteterne kan som uafhængige institutioner frit vælge at prioritere yderligere, hvis de skønner, at der er et behov.

Også fra kommunernes side er der allerede i dag stort fokus på borgerinddragelse og udvikling af demokratiet. Mange kommuner gentænker i disse år hele borgerinddragelsesdagsordenen og betræder nye veje for at skabe politik i samarbejde med borgerne. Således er det i ganske mange kommuner inden for de seneste år blevet muligt at få borgerdrevne forslag på byrådets dagsorden, f.eks. i Allerød Kommune, hvor et sådant forslag er blevet vedtaget, samt i Frederikshavn, Esbjerg, Næstved og Middelfart for blot at nævne nogle stykker.

I Odder Kommune, hvor der er tale om en 2-årig forsøgsordning, kan man endda stille borgerforslag og skrive under på sådanne, allerede når man er 15 år gammel, fordi kommunen herved ønsker

at engagere de unge. I efteråret 2018 satte Aalborg Kommune i et samarbejde med Teknologirådet gang i et visionsprojekt, hvor kommunen spurgte borgerne, hvordan de så Aalborg i dag og i fremtiden. I projektet indgik bl.a. en række workshops med nogle af de borgergrupper, der ikke så tit kommer til orde. Det var bl.a. borgere, der holdt til på væresteder, nytilkomne, som gik på sprogcenter, travle familier med børn i daginstitutioner, ældre borgere på aktivitetscentre og unge i studentehuset.

Kl. 12:18

Den 30. januar i år afholdt Københavns Kommune – også i samarbejde med Teknologirådet – Københavnerkonferencen for 200 af kommunens borgere. Ved Københavnerkonferencen ønskede kommunen at undersøge, hvornår inddragelse er godt, og om der er særlige metoder, som fungerer bedre end andre. Det skulle give inspiration til en ny formålsramme for inddragelse af københavnernes i fremtiden.

Kommunerne er således hver især i fuld gang med at udvikle og afprøve den model, der passer til lige netop deres kommune, for det er jo ikke sikkert, at ens model for borgerinddragelse og lokaldemokrati passer i alle 98 kommuner.

Der er endvidere i dag allerede vide rammer for, hvordan kommuner kan vælge at organisere sig ved valg af styreform eller øget anvendelse af midlertidige rådgivende udvalg med borgerdeltagelse, hvilket kommunerne også er opmærksomme på.

Også fra centralt hold er der fokus på demokratiudvikling og borgerinddragelse. Helt oplagt er det at nævne skolevalget, som Folketingets Præsidium og undervisningsministeren i 2017 gjorde til en fast tilbagevendende begivenhed hvert andet år på landets folkeskoler, og som efter min opfattelse på alle måder er en kæmpe succes for vores demokrati.

Skolevalget blev senest afholdt den 31. januar i år, og næsten 80.000 elever fra landets 8.-10-klasser fik mulighed for at stemme ved et prøvevalg til Folketinget. Og at skolevalget så er udsprunget af et forslag fra Valgretskommissionen, som jeg selv var medlem af, og som DUF nedsatte i 2010, gør mig selvfølgelig ikke mindre begejstret for succesen.

Det er efter min opfattelse også værd at nævne, at Folketinget netop har gjort ordningen med borgerforslag i Folketinget permanent. Ordningen har, siden den blev realiseret den 24. januar sidste år, betydet, at fem borgerforslag har fundet vej til Folketingssalen, og det synes jeg er med til at vise, at det nytter noget at engagere sig. For selv om vi endnu ikke har vedtaget et borgerforslag i Folketinget, er emnet kommet på den politiske dagsorden. Det bliver også debatteret i medierne og har fået et fokus, som det ellers ikke havde fået, og det synes jeg egentlig vi skal glæde os over, for det er vigtigt.

På mit eget ministerområde vil jeg fremhæve, at de enkelte kommunalbestyrelser ved en lovændring sidste år fik mulighed for at udskrive bindende kommunale folkeafstemninger om en sag i kommunen. Den enkelte kommunalbestyrelse har dermed mulighed for at spørge vælgerne til råds og være forpligtet af resultatet. Der har endnu ikke været afholdt en sådan bindende kommunal folkeafstemning, men ministeriet oplever, at der er stor interesse fra kommunerne. Dette nye demokratiske redskab udgør efter min mening et fint supplement til kommunens øvrige demokrativærktøjer.

Jeg nævner alle disse forskelligartede eksempler, fordi der allerede i dag er mange muligheder for at forske i demokratiudvikling og udvikle nye muligheder for borgerinddragelse. Jeg mener, at det bedst udvikles lokalt i samspil med borgerne dér, hvor behovet er. Det er de mange forskellige initiativer, der tages landet over, også et godt bevis på.

Jeg har for så vidt forståelse for forslagsstillernes ønske om at samle viden og gode erfaringer om demokratiudvikling og borgerinddragelse ét sted. Efter min mening er der bare en risiko for, at det,

der skulle inspirere til nytænkning i vores demokrati og den måde, vi lokalt involverer borgerne på, kan risikere at få den modsatte effekt. For så snart man fra centralt hold så at sige sætter borgerinddragelse på formel, kan der være en risiko for, at man i kommunerne tager udgangspunkt i den centrale tækning, og derfor i mindre grad lokalt tager udgangspunkt i, hvad der kunne være en god idé.

Regeringen kan ikke på det foreliggende grundlag støtte beslutningsforslaget.

Kl. 12:21

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Foreløbig tak til ministeren. Der er en kort bemærkning fra hr. Rasmus Nordqvist, Alternativet. Værsgo.

Kl. 12:21

Rasmus Nordqvist (ALT):

Tak, og tak til ministeren for også at nævne alle de fantastiske eksempler på, hvordan man arbejder med borgerinddragelse rundt om i Danmark. Man kunne også komme med en meget, meget lang liste, hvis man tog de internationale briller på, og se, hvad de gør andre steder, som vi jo også kunne blive inspireret af, ligesom vi blev i forbindelse med et borgerforslag, hvor den model, vi har brugt, direkte er inspireret af Finland. Derfor kunne jeg godt tænke mig lige at høre en uddybning af det her med, at det vil centralisere, at det vil ødelægge borgerinddragelsen, at man laver et center, der egentlig kan arbejde med udvikling, viden og vidensdeling på det her område. Hvordan er det, ministeren mener at det kan centralisere det hele?

Nu tænker jeg jo selv på gode statslige institutioner som Mindlab, som man netop også lavede som tænketank, og som var med til at udvikle og være innovativ inden for sit område. Så kan ministeren ikke lige uddybe den her centraliseringsfrygt, som blev udtrykt?

Kl. 12:22

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Ministeren.

Kl. 12:22

Økonomi- og indenrigsministeren (Simon Emil Ammitzbøll-Bille):

Jeg skal beklage, at jeg ikke også havde fået skrevet et afsnit om de internationale erfaringer, for spørgeren har selvfølgelig fuldstændig ret i, at det kunne man også godt have taget med. For der er jo masser af ting, man kan lade sig inspirere af, og så havde jeg jo også udfyldt hele den taletid, som var stillet til rådighed, så det kunne jeg selvfølgelig godt have haft lejlighed til.

Det, som jeg nævnte, var jo en række eksempler på, hvordan man også har gjort det ude i kommunerne, hvor man lokalt har prøvet at tage de muligheder, der er, og udviklet det med de borgere og de foreninger, der er i den enkelte kommune. Der synes jeg sådan set, det er ret godt, at det kan blomstre på den måde rundt omkring, og at man også kan finde løsninger i Odder, som de synes er gode, og i København, som de synes er gode, og i Frederikshavn, som de synes er gode, og så fremdeles.

Det, som man godt kan være bange for, er, hvis der er nogle, der ligesom skal sidde og være dem, der skal inspirere alle til at gøre et eller andet, så det er dem, der siger, at nå, okay, vi forestiller os, at man kan gøre det på de her tre måder, og at alle så sidder og vælger iblandt de tre måder, i stedet for ligesom at lade kreativiteten komme nedfra. Netop kreativiteten er jo noget af det, som spørgeren plejer at lægge stor vægt på, og det gør jeg sådan set også i forhold til noget af det her. Så det var det, der var baggrunden for det.

Kl. 12:24

Kl. 12:26

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):
Hr. Rasmus Nordqvist.

Kl. 12:24

Rasmus Nordqvist (ALT):

Ja, og noget, som spørgeren også lægger vægt på, er jo også vidensdeling eksempelvis. Så hvordan forestiller ministeren sig så med hensyn til alle de gode forslag fra Aalborg, Odder og Allerød osv. at vi får en god vidensdeling om, hvordan det er, man har grebet det her an udeomkring i landet – de gode erfaringer og de dårlige erfaringer – så vi også kan inspirere hinanden og netop på den måde være med til at udvikle det her område?

Kl. 12:24

Økonomi- og indenrigsministeren (Simon Emil Ammitzbøll-Bille):

Hvis vidensdelingen ikke skulle være god nok, vil jeg gerne her tilkendegive, at vi i hvert fald fra ministeriets side kan facilitere det.

Kl. 12:24

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Tak. Så er der en kort bemærkning fra fru Trine Torp.

Kl. 12:24

Trine Torp (SF):

Lige den sidste bemærkning synes jeg jo alligevel er lidt interessant. For hvis man ikke ønsker centralisering, er det jo ikke ministerierne, der skal samle op på det her i hvert fald, og det er jo ikke ukendt, at videncentre er nogle, som ikke i sig selv sådan bliver styrende for, hvad der skal foregå derude, men at de netop sørger for systematisk at samle op på erfaringer. Der foregår jo rigtig mange gode ting, gudskelov, men det er jo ikke sikkert, at man som kommuner også har ressourcerne til at få samlet op på erfaringerne og få sammenlignet dem med hinanden osv. Så jeg har brug for at få en uddybning af, hvordan det stiller sig i vejen for, at ting også kan vokse nedefra, og om ministeren ikke kan se, at der faktisk også er et behov for, at de gode initiativer bliver evalueret og udbredt noget mere.

Kl. 12:25

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Ministeren.

Kl. 12:25

Økonomi- og indenrigsministeren (Simon Emil Ammitzbøll-Bille):

Men nu er det jo ikke sådan, at der overhovedet ikke sker noget. Jeg synes, nogle af spørgsmålene lyder, som om vi diskuterer det her i et tomt rum, hvor intet er sket i forvejen, ud over at nogle kommuner lige gør lidt godt, og det er jo dejligt, at de gør det, og det skal de have ros for. Men det er jo også sådan, at Fonden Teknologirådet har et arbejde, det tror jeg også jeg nævnte, og at VIVE har et arbejde, det tror jeg også jeg nævnte. Altså, der foregår jo en række ting på det her område allerede, og nogle gange skal man bare passe på, at man ikke bygger ekstra klodser for at bygge ekstra klodser. Det er sådan set bare det synspunkt, jeg nævner. Jeg synes, at det er vigtigt, at man hele tiden demokratiudvikler, og jeg synes, det er flot, at vi demokratiudvikler så meget, som vi gør, både lokalt og i øvrigt også nationalt.

Kl. 12:26

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Fru Trine Torp.

Trine Torp (SF):

Noget af pointen med det her center er jo faktisk at organisere det, der foregår i forvejen. Der er jo masser af de beslutninger, vi træffer inde i det her Folketing, som ikke starter fra bunden af, men som faktisk bygger videre på gode ting, der foregår rundtomkring. Men det er faktisk en del af pointen, at det er ikke et center, som skal være et ministerium, der centralt styrer de demokratiske processer derude, men et center, der forpligter sig til at involvere og inddrage og i sig selv være samskabende. Kan ministeren ikke se en pointe i det?

Kl. 12:26

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):
Ministeren.

Kl. 12:26

Økonomi- og indenrigsministeren (Simon Emil Ammitzbøll-Bille):

Problemet er jo, at man altid kan oprette nye offentlige institutioner, hvis det er det, man har lyst til. Jeg synes bare, der skal være en særlig begrundelse for at gøre det, og jeg synes ikke, den står så klart her, for nu at sige det sådan. Der forskes allerede i dag i demokrati og borgerinddragelse, som jeg nævnte, i VIVE og Fonden Teknologirådet. Derudover er det faktisk også sådan, at vi med aftalen om en fordeling af forskningsreserven i 2019 afsatte ikke mindre end 49,3 mio. kr. til Danmarks Frie Forskningsfond til uddelinger under temaet Mennesker og samfund. Så der sker jo masser af ting på det her område, og jeg synes nogle gange, at man skal prøve at have et fokus på, hvordan man sørger for at understøtte de ting, der sker, og glæde sig over de ting, der sker, og også sørge for at prioritere det, som vi jo har gjort i fællesskab, og det er jo dejligt, i stedet for bare at oprette nye offentlige institutioner. Det tror jeg ikke nødvendigvis er svaret på alt.

Kl. 12:27

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Vi siger tak til ministeren. Så tager vi hul på ordførerrækken, og det gør vi med fru Karen J. Klint, Socialdemokratiet. Værsgo.

Kl. 12:28

(Ordfører)

Karen J. Klint (S):

Jeg har været herinde i mange år og har set, hvordan udviklingen i demokratiet har flyttet sig fra, at vi blev overvældet af rigtig mange skoleklasser, der havde tid og råd til at komme herind, til, at det er blevet lidt færre, selv om der stadig væk kommer mange.

Det er jo ikke til at vide, om det er den sidste ordførertale, jeg holder, eller om jeg også holder den, jeg har på torsdag i næste uge, men det kan jo ikke blive bedre for en, der har været herinde i 21 år, end at have en snak om demokrati. Så jeg er faktisk rigtig glad for, at jeg er den, der kan sige, at denne gang ser det ud til, at vi som parti støtter forslaget, for I har jo tilpasset det. Så rigtig mange tak for, at det beslutningsforslag nu er kommet til drøftelse og vi når det i denne samling.

Der er meget stille herinde i dag. Jeg ved ikke, om det er stilhed før stormen, men man kan næsten mærke på lyden, at noget rør sig, men det bevæger sig i hvert fald ikke her i salen. Det er rigtigt, at vi står over for nogle udfordringer – og ikke kun i forhold til det kommende valg. Jeg synes, at vi står over for nogle demokratiske udfordringer. Har vi en elite, som man er begyndt at tale om i Danmark, der alene tager sig af demokratiet, og hvor lille er den elite så i forhold til vores befolkningstal? Så vi er udfordret på demokratiet, og det kan vi ikke overlade alene til tilfældigheder. Det var rigtig

godt, hvis der var græsrodsbevægelser nedefra, som fik det til at vokse.

Men alt andet lige har vi jo et godt udgangspunkt for at drøfte demokratiet. Vi har en høj stemmedeltagelse, som ministeren lige har sagt, og vi indtager femtepladsen på listen over de mest demokratiske lande, og alle myndige danske statsborgere har på papiret lige adgang til at stemme. Det er efterhånden nogle meget få, som ikke har adgang til det.

Så har vi nogle nye initiativer: Vi har både Ungdomsparlamentet, og vi har Politiker for en dag, og det er jo populært. Jeg har også selv succes med at komme på forbesøg på skolen, når der er skoleklasser, der kommer herind, for ligesom at give dem demokrati-delen, og så kan de få en lightudgave om kulturen herinde, så de får både-og. Det er jo ikke kun kedeligt at være politiker. Det er faktisk også spændende og sjovt, men der er nogle praktiske ting, som vi skal forholde os meget nøjtermt til. Så har vi Skolevalget, og vi har Ungdomsparlamentet, som jeg har nævnt, og det er jo fint, at der er en minister, der kan huske, hvornår det startede. Vi har faktisk også haft en anden minister, der kunne fortælle, at han havde været elev herinde til et Ungdomsparlament.

Så vi har gode traditioner for at udvikle demokratiet, men har vi gode traditioner for at få flere med? Da jeg blev aktiv politiker, var der rigtig mange med i de politiske partier. Det er altså faldet væsentligt. Hvis jeg bare ser på min egen store kommune, var vi for 20 år siden næsten 1.000 medlemmer af mit eget parti i den gamle Vejle Kommune. Nu er vi ikke 700 medlemmer i storkommunen. Så der sker altså noget, og vi har da behov for at få folk gjort ansvarlige for at deltage i demokratiet, for man har i et samfund, der bygger på demokrati og fællesskab, ikke kun rettigheder – der har man jo også pligter. Og vi må ikke hægte befolkningen af den demokratiske udvikling.

Vi ser jo den store forskel, der er: De kortuddannede, de socialt udsatte og danskere med indvandrerbaggrund deltager markant mindre end resten af befolkningen. I et samfund, hvor mangfoldigheden bliver mere og mere hverdag, er det vigtigt, at alle involverer sig i demokratiet. Ingen kan trække en fribillet – man kan ikke stå af ansvaret for fællesskabet – og for at det bliver et mere lige samfund, og det er det, vi som Socialdemokrati arbejder for, så skal vi gøre politik og demokrati mere tilgængeligt for alle. Ellers bliver lige adgang til valgurnerne noget, vi taler om, men ikke noget, som vi omsætter til handling.

Øget tilgængelighed til politik og demokrati er heldigvis med i beslutningsforslaget, når der tales om at styrke og udvide demokratiet, og når der tales om at inddrage de befolkningsgrupper, der i dag er dårligst repræsenteret i det parlamentariske system. Det er vigtige opgaver, og derfor støtter vi som Socialdemokrati forslaget og ser positivt på det, som det er fremsat i dag. Vi kunne ikke støtte et lignende forslag i 2014, fordi forslaget dengang havde nogle mere konkrete formuleringer om økonomi, placering, og organisation. Det er mere åbent nu, og det kan jo være, at den bygning, vi har ovre på den anden side af gaden her, også kan bruges til det. Vi har projekter om at udvide netop til demokratiudvikling der.

Nu er forslaget så blevet tilpasset, og vi ser mange muligheder i det, og derfor støtter vi det – både nu og efter et valg.

Kl. 12:33

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Tak. Der er en kort bemærkning, og den er fra hr. Jan E. Jørgensen.

Kl. 12:33

Jan E. Jørgensen (V):

Jeg vil bare sige tak for indsatsen i folkestyrets tjeneste til fru Karen J. Klint, som jeg har haft stor fornøjelse af at sidde sammen med i Indfødsretsudvalget. Jeg synes, at ordføreren er et eksempel på en fremragende politiker, som får udført en masse arbejde og lever efter

sloganet, at det er det utroligste, man kan få gennemført, hvis ikke man selv tager æren for det.

Kl. 12:33

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Jeg tror, at det skal opfattes som en ros. Så det var meget fornemt. Tak til fru Karen J. Klint.

Så er det hr. Jens Henrik Thulesen Dahl fra Dansk Folkeparti, der får ordet. Værsgo.

Kl. 12:33

(Ordfører)

Jens Henrik Thulesen Dahl (DF):

Man skal ikke være mange timer på folkemødet på Bornholm, før man hører et ønske om mere borgerinddragelse flere gange. I kommunerne taler man om Kommune 3.0, hvor borgeren ikke ses som klient eller bruger, men som samarbejdspartner. Overalt i det vestlige samfund er man klar over, at de store samfundsudfordringer som klima, energi, sundhed og global fødevarerforsyning ikke kan løses uden bedre samspil mellem borgere og eksperter, virksomheder og politikere. Folkeafstemninger, gule veste og en ringe tilslutning til politiske partier afslører, at der er mangel på tillid. Nærdemokratiet er blevet mindre nært, EU opleves som langt væk, og de sociale medier skaber ekkokamre. Men den gode nyhed er, at der er stor lyst til at deltage i demokratiet i civilsamfundet. Det er påvist gang på gang, at borgerne gerne vil bidrage til borgerinddragelse og samskabelse, samt at det afføder ideer, indsigt og forståelse mellem politikere og borgere.

Det forslag, vi behandler i dag, er meget lig et forslag, som vi behandlede her i Tinget tilbage i 2015. Grundlæggende er forslaget meget sympatisk. Det er godt at søge udvikling i borgerinddragelse og demokrati. Vi har brug for at gøre alt, hvad vi kan, for at aktivere borgernes engagement i samfundet, øge den demokratiske forståelse og grundlæggende styrke demokratiet. Forslaget beskriver etablering af et nyt center med det formål at arbejde for at knytte borgerinddragelse til de politiske beslutningsprocesser, forske i at eksperimentere med nye modeller og metoder, bruge og afprøve metoder i konkrete projekter og give Danmark en position i front, som udvikler demokratiet og forbedrer repræsentationen af nogle befolkningsgrupper. På den måde er der ikke noget i forslaget, som vi i Dansk Folkeparti i og for sig ikke er enige i.

Forslaget giver imidlertid anledning til at stille nogle meget vigtige spørgsmål om, hvordan et sådant center skal etableres. For nu at begynde med, hvordan det ikke bør se ud, så vil det være uhensigtsmæssigt, hvis det ender med et kontor i indenrigsministeriet eller i Folketingets administration. Det stod klart, allerede da vi i 2015 behandlede forslaget fra Uffe Elbæk. Som jeg erindrer, mente de fleste herinde dengang, at det ikke måtte ende i et lukket kontor og noget forskningstungt, men at det skulle gavne andre end Folketinget. Dengang diskuterede vi også meget, at der i Teknologirådet var meget stærke kompetencer, som man reelt burde bygge på. I Forskningsudvalgets beretning var der enighed om behovet, og en model med Teknologirådet blev efterlyst. I Teknologirådet har vi faktisk et organ, som har en mangeårig erfaring med netop at skabe borgerinddragelse og derigennem demokratiudvikling. Og Teknologirådet er stadig væk levende, selv om det nu er omdannet til en fond på baggrund af den beslutning, som vi traf her i Tinget i 2011 om at fjerne deres tilskud. Fonden har mange års erfaring med at samarbejde med Folketinget, er internationalt anerkendt og har været en inspiration til etablering af tilsvarende råd i mange europæiske lande.

Ud over Teknologirådet har vi i Danmark en række eksperter, bl.a. på universiteter, i kommuner og i organisationer og konsulentvirksomheder. De ressourcer er nødvendigvis også noget, der skal bringes i spil gennem samarbejdsflader mellem praktikere, forskere

og eksperter. Derfor bør centeret udformes på en måde, der fremmer det samarbejde. Kunne man som alternativ til forslaget forestille sig en medlemsbaseret organisation oprettet i tilknytning til Teknologirådet? Det kunne give ejerskab hos de organisationer, der ønsker at udvikle deres demokratiske processer. Organisationen ville i sig selv blive demokratisk og inddragende. Det er medlemmerne selv, der har størst indsigt i deres egne behov. De nødvendige kompetencer og års erfaring i samarbejde mellem praktikere og forskere vil være til stede fra dag et, og der vil fra starten være erfaring i samarbejde med politikere, både i organisationens medlemskreds og i regering og Folketing. Teknologirådet har mere end 30 års erfaring i at rådgive og servicere politiske beslutningstagere. Endelig vil det blive en fantastisk ressource at kunne knytte en mængde organisationer sammen i en medlemskreds, der ville have mulighed for at gennemføre en storstilet inddragelse i Danmark, f.eks. op til folkeafstemninger.

Det er derfor mit og Dansk Folkepartis håb, at vi på baggrund af den debat i dag kan følge den op med en beretning, hvor vi kan samle intentionerne og pege på en retning for det videre arbejde. For med den model, der er beskrevet i forslaget, kan Dansk Folkeparti ikke støtte beslutningsforslaget, som det ligger, men vi vil som sagt meget gerne arbejde videre med en beretning – hvis vi kan nå det, inden vi får et valg. Ellers må vi jo tage det på den anden side.

Kl. 12:38

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Tak til hr. Jens Henrik Thulesen Dahl. Så er det Venstres ordfører, går jeg ud fra. Ja. Hr. Pelle Dragsted skal lige vente lidt. Det er Venstres ordfører, det er nemlig hr. Jan E. Jørgensen. Men det er helt tilladt at blive tørstig. Værsgo.

Kl. 12:38

(Ordfører)

Jan E. Jørgensen (V):

Det er også tilladt at skifte parti. Der er altid plads til en til i Venstre. Det gælder alle, bestem.

Jeg vil gerne sige tak til Alternativet, også sådan en mere bred tak, for jeg synes, at Alternativet har været gode til at komme med ideer til, hvordan vi kan fremme den demokratiske deltagelse i det danske samfund. Det er ikke sådan, at vi nødvendigvis er enige i samtlige forslag, men jeg synes, at der er kommet mange tankevækkende, nyskabende forslag; således også det, vi står med her i dag, som er endnu en alternativ idé, kunne vi kalde det, til, hvordan man tror og håber at man kunne fremme borgerinddragelse i de politiske beslutningsprocesser.

Vi støtter ikke ideen om oprettelse af et center, som Alternativet peger på. Det gør vi først og fremmest ikke, fordi vi i Venstre mener, det er vigtigt, at vi tager det ansvar på os i de etablerede politiske partier. Det gør vi efter bedste evne i mit parti ved bl.a. at være aktivt opsøgende i forhold til at hverve medlemmer og dermed etablere dialogen om, hvordan medlemmerne kan bidrage i politikudviklingen. Det gør vi også i rigtig mange tværpolitiske netværk, også blandt ungdomspartierne, hvor DUF – Dansk Ungdoms Fællesråd, har en demokratikommission. Det er et rigtig stærkt initiativ. Og så er der jo også kontinuerlige møder og events med interessenter, hvor folkemødet på Bornholm, som jo afvikles om ikke så længe, nok er det mest kulørte arrangement, som virkelig har fået rigtig mange til at komme til øen. Det er ikke Djøf Distortion, som nogle kalder det. Det er et folkemøde.

Vi har et stærkt demokrati i Danmark, i hvert fald hvis vi sammenligner os med andre lande. Det værner vi bedst om ved at arbejde målrettet i partierne for at sikre, at vi fortsat har et stærkt demokrati. For det kommer ikke af sig selv. Og intet folkestyre uden folk. Så tak til Alternativet for at have rejst debatten, men vi kan desværre ikke støtte selve beslutningsforslaget.

Kl. 12:40

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Tak. Det affødte en kort bemærkning fra hr. Rasmus Nordqvist.

Kl. 12:40

Rasmus Nordqvist (ALT):

Først selvfølgelig tak for ordene. Og det er noget, som vi jo siden starten har været meget optaget af. Der er noget, jeg er lidt nysgerrig efter at høre lidt mere om. Ordføreren nævner det med, at partierne skal arbejde med det her. Men det drejer sig lidt om, om ordføreren også ser en rolle for folk i demokratiet, der ikke nødvendigvis vælger at være medlem af et parti. Når vi ser på udviklingen i medlemstal generelt set i partierne, ser vi, at det jo ikke er prangende og voksende. Det er en meget lille del af befolkningen, der er med. Så hvordan ser ordføreren at vi også kan arbejde netop mere målrettet med at få engageret og inddraget alle de borgere, som ikke synes, at partierne er det rigtige? Man møder jo også mange, der siger, at de er enige med Venstre på det her punkt og med Alternativet på det her punkt og med Enhedslisten på det her punkt osv. Så hvordan ser man rollen skal være for alle de borgere, som gerne vil være inddraget og deltage i demokratiet, men ikke nødvendigvis i partierne?

Kl. 12:41

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Ordføreren.

Kl. 12:41

Jan E. Jørgensen (V):

Jamen det er et fantastisk godt spørgsmål, og jeg har jo ikke tid til at svare på det – nu har jeg 57 sekunder. Men jeg foreslår, at vi sætter os sammen efter valget og får en rigtig god drøftelse af det. For det er et superinteressant spørgsmål. Min egen tese er, at vi i disse år i stigende grad oplever, at borgerne fravælger partier, hvor man måske tidligere tilvalgte partier. Altså, tidligere så man på, hvem man sådan var mest enig med, og så meldte mig sig ind i det parti i bedste fald, eller man var i hvert fald en aktiv og trofast støtte til det parti. Nu er det, som om rigtig mange vælgere fravælger et parti. Hvis der er en enkelt udtalelse fra en enkelt politiker, som man er uenig i, så stemmer man aldrig mere på det pågældende parti. Jeg får henvendelser om den slags: Du er grunden til, at jeg ikke kan stemme på Venstre. Så har jeg det bare sådan: Undskyld, der er ret mange andre, du så kunne stemme på; du kan da ikke fravælge et helt parti, fordi du er uenig med mig – kom nu lige ind i kampen.

Men det er desværre en udfordring, vi står med, og hvordan vi får den løst, ved jeg ikke. Jeg kan bare sige, at partierne og den helhed i tilgangen til politik, som vi repræsenterer, altså er vigtigt, så det ikke kun bliver særinteresser, hvor man kan være enige om, at nu skal vi have gjort noget ved miljøet eller normeringerne i daginstitutionerne eller et tredje godt emne, men at man får den her helhedsvinkel på politik, som vi i partierne jo alt andet lige står for.

Kl. 12:43

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Hr. Rasmus Nordqvist.

Kl. 12:43

Rasmus Nordqvist (ALT):

Nu vidste jeg ikke, det kunne ske, at man var uenig med hr. Jan E. Jørgensen, men tak for svaret. Og ja, jeg skulle måske have lavet en fodnote om, at jeg selvfølgelig ikke forventede et fyldestgørende og fuldstændigt svar på så stort et spørgsmål, men det var egentlig også for at kaste spørgsmålet ud. Det er jo en af de udfordringer, vi står med. Når man ser på, hvor mange procent af befolkningen der egentlig er medlem, og når man så ser på, hvor mange af medlemmerne af

partierne der er engagerede, så er det ikke prangende. Det er en af de udfordringer, vi har, da partierne jo er bærende elementer i den form for demokrati, vi har i Danmark.

Kl. 12:43

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):
Ordføreren.

Kl. 12:43

Jan E. Jørgensen (V):

Nej, det er ikke prangende. Det er jo tværtimod på vej ned. Der er omkring 3 pct. af befolkningen, der er medlemmer af et politisk parti. Og når jeg er rundt til Venstremøder, ser jeg, at der er rigtig mange, der har både mere gråt hår og mindre af det, end jeg selv har – og andre. Men det er et vilkår. Kan vi få vendt udviklingen? Jeg håber det. Og jeg håber jo ikke, at vi skal hen i den situation, hvor vi skal have hver mand sit parti, men at man i en vis grad kan finde rum også i de etablerede partier.

Kl. 12:44

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Nu ved jeg ikke, om vi skal til at gennemgå hinandens udseende, mens vi venter på valget, vil jeg sige til hr. Jan E. Jørgensen. Men der er ikke flere korte bemærkninger, så vi går videre til Enhedslistens ordfører. (*Jan E. Jørgensen (V): Med endnu mindre hår!*)

Værsgo til hr. Pelle Dragsted.

Kl. 12:44

(Ordfører)

Pelle Dragsted (EL):

Nu skal hr. Jan E. Jørgensen ikke være fræk!

Jeg er enig i, at vi i Danmark på mange måder har et stærkt demokrati og folkestyre; vi har universel valgret. Det lyder som noget helt naturligt, men det er det jo ikke mange steder i verden. Og det er jo egentlig det allervigtigste, man kan have som befolkning, nemlig retten til frit at sammensætte et Folketing, som derefter udpeger en regering. Vi har høj valgdeltagelse, og vi har lav spærregrensning, så borgere, der ikke føler sig repræsenteret politisk, kan forme nye partier og komme herind. Og det sker også igen og igen.

Det udfordrer også demokratiet, og det ser vi jo i de her dage, hvor et nyt parti er blevet opstillet, »der bruger alle demokratiets muligheder for at kunne ødelægge det« – som Weekendavisen formulerer det i dag på lederplads – ved at nedbryde en central del af det, nemlig ligebehandlingen af borgerne, og som vil gøre grundlæggende forskel på mennesker, ud fra hvem deres bedsteforældre er.

Det er synspunkter, som vi ikke har haft repræsenteret i det her Folketing i mange, mange år. Og det er jo netop også et tidspunkt, hvor demokratiet skal vise sin styrke, ikke ved at indskrænke det eller ved at begrænse frihedsrettigheder, men ved – som Weekendavisen også skriver i dag – at møde »uhyret i åben kamp«, ligesom vi før i vores historie har gjort det. Og en af vejene til det er jo også at gøre vores demokrati stærkere; at vise, at vi tror på vores demokrati, at vi tør udvikle det, at vi tør gøre det endnu mere inkluderende og endnu mere nært for borgerne. For den utilfredshed, som kan give udslag på måder, jeg synes er triste og uheldige, kan også handle om mennesker, som føler, at de ikke længere er repræsenteret i tilstrækkelig grad. Og det er jo bl.a. det, det her forslag også handler om.

Forslaget har det formål at etablere en slags motor for udvikling af demokrati og borgerinddragelse i et center, der skal komme med forskellige analyser og idéer og eksperimenteren med, hvordan man kan inddrage flere borgere i et inkluderende, demokratisk samfund. Det kan være en række konkrete forslag: Kunne man, som man har gjort i nogle lande, i højere grad åbne en diskussion om lokale budgetter, måske endda finansloven? Kunne man i højere grad bruge

folkeafstemninger lokalt eller nationalt? Hvordan kan man bruge de digitale redskaber, som er kommet?

Der er også endnu mere radikale forslag, der har været fremsat, bl.a. af nogle af de her magteliteforskere, om i højere grad at bruge lodtrækning for at inddrage mennesker, som ellers ikke er inddraget. Kunne man forestille sig, som de foreslår, et borgerting ved siden af Folketinget, hvor medlemmerne blev udtrukket ved lodtrækning, inspireret af demokratiet i det gamle Grækenland?

Jeg synes også, det er vigtigt at diskutere et andet element, nemlig idéen om at forsøge at skabe en større repræsentation for nogle af de grupper i samfundet, der er dårligt repræsenteret. For selv om vi har et godt demokrati, er vi stadig væk langt fra et demokrati, som både lokalt og nationalt afspejler befolkningen i sin helhed. Ser vi på køn, er kvinder stadig væk voldsomt underrepræsenteret, specielt i lokalpolitik.

Ser vi på klassebaggrund eller uddannelsesbaggrund, har vi i stigende grad et problem – også i Folketinget, hvor vi, der sidder herinde, mere og mere ligner hinanden. Det er folk, der har taget lange videregående uddannelser; det er folk, som typisk bor i ejerbolig. Der er færre fra den almene boligsektor; der er færre, der har et ufaglært eller faglært arbejde. Og det er klart, at det skaber blinde vinkler – ikke sådan at forstå, at vi ikke kan sætte os ind i andre menneskers liv og problemer, for det kan vi godt, vi er heldigvis en empatisk art, men selvfølgelig har man nemmere ved at forstå udfordringer, man kender fra sit eget liv. Og derfor er det så vigtigt, at vi har en bred repræsentation herinde, når det gælder uddannelsesbaggrund, klasse, køn, etnicitet, seksuel orientering osv. osv.

Så derfor synes jeg, det er et vigtigt forslag, og det ville være godt at få etableret sådan et center. Og det er jo rigtig positivt, at Socialdemokratiet er åbne over for det, for det tegner jo til, at det kan blive til virkelighed, hvis valgresultatet falder ud, som meningsmålingerne antyder. For demokratiet skal være levende, og det skal være i udvikling. Det er aldrig noget, som vi er færdige med at udvikle. Det er noget, der hele tiden er i bevægelse.

Kl. 12:49

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Tak til hr. Pelle Dragsted. Så er vi nået til fru Christina Egelund, Liberal Alliance. Værsgo.

Kl. 12:49

(Ordfører)

Christina Egelund (LA):

Tak, formand. Har vi egentlig et problem med vores demokrati på den ene eller anden måde? Halter det, er det under pres, og hvordan gør man overhovedet det op? Hvis man kigger på de formelle sider af demokratiet først, ser man, at der er meget høj valgdeltagelse, når vi afholder valg, og forudsætningen for en reel, demokratisk valghandling er til stede; vi har ytringsfrihed, fri meningsdannelse, fri presse, alle de der forudsætninger, som skal være til stede, for at man kan sige, at man har et reelt demokrati. Vi står på tærsklen til et folketingsvalg, hvor hele 13 partier er opstillingsberettiget, vi har et meget åbent parlament, og jeg tror, at de fleste kolleger kan nikke genkendende til, at når vi modtager gæster fra udlandet, er de ret imponeret over, hvor frit tilgængelige politikere er, at der er så åbent for pressen, som der er i vores parlament osv. Så når man ser på rammerne, altså den formelle udfoldelse af vores demokrati, og når man kigger på Danmark fra udlandet, så er det svært at konkludere andet, end at vi har et stærkt og solidt demokrati i Danmark.

Alligevel har forslagsstillerne ret i, at der er nogle tegn, der trækker i den anden retning. Det er blevet nævnt af andre, at partierne har meget få medlemmer. Det er rigtig, men omvendt har der aldrig været større deltagelse i det fri foreningsliv, og det er jo også en slags engagement i samfundet. Når man så spørger danskerne, hvor troværdige de vurderer forskellige faggrupper til at være, scorer vi

folkevalgte ikke ligefrem fuld plade. Det samme gælder journalister, som jo også på en eller anden måde er vigtige aktører i demokratiet. Derfor tror jeg sådan set også, at det er der, vi skal starte, når vi skal værne om og udvikle vores demokrati og udvikle den demokratiske samtale, nemlig starte med os selv. Der vil jeg gerne give en meget stor cadeau til Alternativet, for det synes jeg Alternativet er rigtig gode til. I Alternativet afprøver man alle mulige nye formater i bestræbelserne på at udsprede den demokratiske samtale til flere borgere, og når man kigger på Alternativets medlemstal, er der også meget, der tyder på, at vi andre har noget at lære af den måde, som man driver partiet Alternativet på. Alternativet stod også bag den, synes jeg, rigtig gode idé om borgerforslag, som Liberal Alliance har støttet op om helt fra starten. Det er jo rigtigt, at der ikke er nogen af dem, som er blevet vedtaget endnu, men det har da sat nogle ting på dagsordenen, som har ligget en stor gruppe borgere på sinde. Så nogle gange skal vi også rose hinanden på tværs af partier, og jeg vil sådan set gerne kvittere for det, for jeg synes, at Alternativet virkelig gør en forskel i forhold til demokratiets udfoldelse i Danmark.

Skal man så understøtte den bevægelse ved at oprette et center, som man foreslår i beslutningsforslaget her? Jeg tror, vi skal starte et andet sted, for jeg tror, vi skal starte med os selv, som jeg sagde før, og det heldige er, at vi står på tærsklen til et folketingsvalg, og på en eller anden måde synes jeg, at alle vi folkevalgte, som jo alle sammen skal ud i en demokratisk kamp om ikke så længe, skal kigge hinanden i øjnene og love hinanden, at vi har tænkt os at debattere på en ordentlig måde, at vi har tænkt os at svare ærligt på de spørgsmål, vi bliver stillet, at vi har tænkt os at gå i en debat med dem, der gerne vil tale med os, tænkt os at stille os til rådighed for pressen, har tænkt os at give ærlige svar, har tænkt os at sige, hvad vi mener, har tænkt os at udfolde visioner for Danmark osv. osv., for jeg tror, det er der, den halter. Som jeg forsøgte at redegøre for, er der ikke noget, der tyder på, at det er den institutionelle del af demokratiet, den er gal med, for det går faktisk meget godt. Til gengæld går det ikke så godt, når man skal bedømme os og vores indsats, og derfor mener jeg også, at det er der, vi skal starte.

Men jeg vil gerne kvittere for, at man fremsætter forslaget, og jeg vil også kvittere for forslagsstillernes engagement i udviklingen af demokratiet og den demokratiske samtale.

Kl. 12:54

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Vi siger tak til fru Christina Egelund. Så er det fru Trine Torp, og det er SF's ordfører. Værsgo.

Kl. 12:54

(Ordfører)

Trine Torp (SF):

Tak for det. På møder og på gader og på de sociale medier hører jeg ofte udsagn som: Politikerne lytter alligevel ikke, min stemme betyder ikke noget i den store sammenhæng, jeg kan ikke identificere mig med nogen af dem, som skulle repræsentere mig, der er for langt til dem, der bestemmer.

Vi kan jo godt her synes, det er urimeligt og uretfærdigt, at der bliver sagt sådan, men ikke desto mindre er det oplevelsen. Det har vi selv et ansvar for, men måske kan vi også godt skabe nogle rammer, som gør det nemmere at have den her dialog med hinanden. For det er jo et paradoks at leve i et land, som er et af verdens stærkeste demokratier – og jeg synes, der allerede nu er blevet givet nogle rigtig gode eksempler på, hvad det er for et stærkt demokrati, vi har, et land, hvor demokratiske værdier gennemsyrrer alle instanser i vores samfund – og så alligevel se en tendens, som vi også ser i andre lande, nemlig at afstanden mellem dem, der træffer beslutninger, og dem, beslutningerne vedrører, opleves som større og større, og at tilliden mellem de folkevalgte og befolkningen bliver mindre og mindre. Det er en udfordring, som jeg tænker at alle vi, der sidder

her, faktisk er interesseret i at gøre noget ved, og det kan jeg også allerede høre på debatten. Det svære spørgsmål er jo så hvordan. Hvordan skaber vi rammer for, at flere engagerer sig og oplever sig hørt og involveret?

Der er ikke nogen lette løsninger. Der er nogle rigtig gode forsøg på at gøre nogle rigtig gode ting, og noget af det lykkes også rigtig godt rundt omkring. Men der er ikke nogen lette løsninger, og derfor har vi været med til at fremsætte det her forslag om at oprette et center for demokratiudvikling og borgerinddragelse – et center, som også har kontakt til folkevalgte, så arbejdet kan følges og understøttes, og et center, der i sig selv skal være samskabende og inddragende. Demokrati er noget, der skal passes, plejes og udvikles, noget, som man ikke kan få nok af. Demokratiet er i konstant forandring, især som følge af de udfordringer og den udvikling, der ellers foregår i samfundet både nationalt og internationalt. Det drejer sig f.eks. om teknologiudvikling, globalisering, befolkningsvækst og klimaforandringer. Der er derfor brug for, at vi bliver bedre til at inddrage borgere i de politiske beslutningsprocesser, og det kræver udvikling af de måder, den demokratiske samtale og proces foregår på, ikke mindst for at få alle dem med, som har sværest ved at komme til orde, og som ikke er så godt repræsenteret i dag. Hr. Pelle Dragsted nævnte også eksempler på, hvad det præcis er for nogle grupper, som vi ikke repræsenterer særlig godt herinde i Folketinget, men det er måske også de selv samme grupper, som heller ikke er dem, der så tydeligt kommer til orde, når vi prøver at have en dialog derude.

Konkret ønsker vi at etablere et center, der med forskellige værktøjer og på forskellige niveauer skal fastholde og styrke demokratiet og borgerinddragelsen i Danmark, med alt fra forskning i nye modeller for borgerinddragelse og demokratiudvikling til gennemførelse af konkrete og inddragende projekter. Øget inddragelse giver øget medejerskab, der sikrer, at beslutningerne nyder bred accept og er robuste og ikke mindst effektive, og det er der i høj grad brug for. Centeret bør samtidig have fokus på samarbejde og være i tæt dialog med relevante instanser. Det må være åbenlyst, at et center for demokrati og borgerinddragelse ikke skal være en isoleret central institution, men en institution, der netop formår selv at være inddragende og sprede sine budskaber. Så derfor støtter vi selvfølgelig op om det forslag, vi selv har været med til at fremsætte.

Kl. 12:58

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Det siger vi tak for. Så er det fru Mette Abildgaard, Det Konservative Folkeparti. Værsgo.

Kl. 12:58

(Ordfører)

Mette Abildgaard (KF):

Tak for det. Jeg må indrømme, at jeg måske lidt havde håbet på, at vi ikke skulle behandle forslaget i salen her i dag, og det er ikke, fordi det ikke er noget godt forslag, men det er nok bare, fordi jeg som alle andre snart hungre efter at få lov til at føre lidt valgkamp. Det tror jeg vi alle sammen går og venter på, men jeg kan sådan set godt tilgive statsministeren, at han ikke har udskrevet det endnu, for det gav mulighed for, at fru Karen J. Klint fik lov til at holde sin måske sidste tale her omkring det her vigtige emne. Det ved vi jo ikke, for der kan nå at komme mange flere i de kommende uger. Men jeg vil egentlig gerne benytte lejligheden til at tilslutte mig de fine ord, hr. Jan E. Jørgensen også sagde til fru Karen J. Klint. Jeg synes på en dag som i dag, hvor vi diskuterer demokrati, diskuterer folkestyre og diskuterer tillid til os politikere, at fru Karen J. Klint har været et forbillede for mange af os unge politikere, der er blevet valgt ind for første gang, på, hvordan man repræsenterer danskerne. Så en cadeau for det i hvert fald.

Der er blevet sagt meget begavet fra talerstolen her i dag om, hvad man allerede gør, og ministeren har redegjort for de mange initiativer, der er iværksat rundtomkring – nogle kommunalt, nogle med rod i vores folketingsarbejde her – og vi bakkede som Konservative også op om ordningen med borgerforslag, som vi synes har været en stor succes. Nu havde vi en forhandling her i salen for nogle dage siden, hvor vi evaluerede det, og vi har på ingen måde fortrudt vores opbakning til de her borgerforslag i Det Konservative Folkeparti. Vi forsøger også med de borgmesterposter, vi har rundtomkring i landet, at have fokus på borgerinddragelse. Et af de steder, hvor man faktisk gør det meget, meget systematisk, er i Gentofte Kommune, og det er skægt, for jeg tror, at mange lidt har en fordom om sådan en konservativ mastodont. Vi har haft konservativt borgmesterstyre der i rigtig mange år – vi har haft en borgmester, der har siddet der i, ja, årtier – men faktisk er man i Gentofte ret langt fremme og med på noderne i forhold til lige præcis borgerinddragelse. Der vælger man at se borgerne som specialister, som man siger, og derfor har man nogle forskellige udvalg, som ligesom rådgiver politikerne, og som man løbende inddrager i beslutningsprocesserne. Man har haft et udvalg omkring detailhandel, og man har haft et udvalg omkring unge og boligsituationen i Gentofte Kommune, hvor man har taget dem, der ved noget om, hvad unge mennesker efterspørger, ind, og har lyttet til dem, og det synes jeg jo er en interessant og god måde at gå frem på.

Ministeren var også inde på det her med de bindende kommunale folkeafstemninger, og der er taget mange initiativer. Måske er det også, fordi jeg oprindelig er samfundsvidenskabeligt uddannet fra RUC, at jeg har en følelse af, at vi snakker borgerinddragelse hele tiden, men der er mange initiativer i gang rundtomkring, og det er der også god grund til.

Jeg er godt klar over, at det her center er tænkt bredere end kun borgerinddragelse, altså hele vores demokratiudvikling, og det kan der også være grund til at se på, men der tror jeg egentlig, at der var en anden ordfører, der sagde noget meget klogt her fra talerstolen tidligere omkring, at vi skal starte med at se på os selv. Det tror jeg er fuldstændig rigtigt. Vi skal starte med at se på os selv, hvordan vi går foran som gode forbilleder, hvordan vi involverer i de politiske beslutninger, vi træffer, hvordan vi giver vores medlemmer i partierne indflydelse, lytter til dem og lader dem spille en rolle i demokratiet. Der er vi nødt til at gå foran hver især.

Så det er ikke, fordi jeg som konservativ som sådan har noget imod det her forslag – jeg synes, det er fint at tage en debat af det – jeg er bare ikke sikker på, at det nødvendigvis lige er et center, der er brug for til at facilitere den her debat og den her udvikling, og forslaget er måske heller ikke så konkret, i forhold til præcis hvor mange penge der skal afsættes til det, eller hvordan man sådan ser det udført. Så det er egentlig ikke, fordi vi fra konservativ side har sådan en modstand imod det her, men vi er måske heller ikke helt sikre på, at det er det, der er løsningen. Vi vil i hvert fald fortsætte vores arbejde ude kommunalt for at sikre en udvikling af det helt nære demokrati, som vi f.eks. gør det i Gentofte Kommune.

Kl. 13:02

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Vi siger tak til fru Mette Abildgaard. Så er det ordføreren for forslagsstillerne, og det er hr. Rasmus Nordqvist, Alternativet. Værsgo.

Kl. 13:02

(Ordfører for forslagsstillerne)

Rasmus Nordqvist (ALT):

Mange tak for debatten eller forhandlingen om det her forslag. Jeg vil gerne starte med at tilslutte mig roserne til fru Karen J. Klint. Jeg kan ikke forestille mig noget mere passende, end at det var fru Karen J. Klint, der kunne være her i dag som ordfører for Socialdemokratiet, for det har om noget, siden jeg mødte ordføreren første gang,

før jeg kom i Folketinget, nede, hvor jeg nu selv har kontor, været meget, meget inspirerende. Det var dejligt at få ordene fra ordføreren med her i dag til det her forslag.

Jeg synes, der er blevet sagt meget godt om, hvad der sker i vores samfund med demokratiet, både af ministrene og af alle ordførerne. Jeg tror ikke, der er nogen, der i tvivl om, at der sker meget med vores demokrati lige nu. Forestillingen om, hvad det var engang, passer ikke nødvendigvis med, hvad det er i dag, fordi der er kommet nye teknologier, der gør, at vi kan arbejde på andre måder. Og samfundet udvikler sig jo. Og som fru Christina Egelund sagde, er der et stort engagement i civilsamfundet i foreninger, og det er jo også en del af vores demokrati og en del af vores måde at præge beslutningsprocesser osv. på.

Det er noget, som har optaget Alternativet og mig meget. En af grundene til, at vi faktisk startede partiet, var jo, at vi var optagede af, hvordan det er, vi kan arbejde med demokrati i dag; hvordan det er, vi kan få inddraget flere af de beslutningsprocesser, der er; hvordan det er, vi kan lade os inspirere nogle gange også af det private erhvervsliv, som arbejder med crowdsourcing, co-creation osv., altså bruger metoder, hvor man inddrager mange flere, end man nødvendigvis gør politisk.

Det her er også noget, man er optaget af ude i verden, for de udfordringer, vi jo også står med i demokratiet, og som vi bliver nødt til at se på med åbne øjne – faldende medlemstal generelt set i partierne, en tillid til politikerne, som jo styrtdykker år efter år; hver gang man ikke tror, den kan blive lavere, tager den lige et trin mere ned – oplever man i Danmark, men det oplever man jo faktisk også rundtomkring i hele verden, rundt i Europa. Derfor har jeg deltaget i mange forskellige møder, workshops, arbejde med demokratiudvikling rundtomkring i Europa. Og det, jeg oplever, når jeg er ude, er, at alle sidder og siger: Jo, men vi ser, at der sker noget godt lige herovre i den her lomme, og der foregår noget fantastisk i den her kommune. De Konservatives ordfører peger på Gentofte Kommune, som virkelig er en af de kommuner, der griber det her forbilledligt an. Det kan jeg så tage ud og fortælle om, når jeg står til demokratifestival i Sydengland, hvor der så også er nogle fra Frome, der fortæller om, hvordan de har grebet lokaldemokratiet an.

Det her forslag skal jo faktisk se ind i den samtale: Hvordan er det, vi hele tiden udvikler, at man også lærer af hinanden? Hvordan er det, vi får en videndeling af alle de fantastiske ting, der faktisk allerede sker, og som kan styrke vores demokrati? Det er jo faktisk formålet med ideen bag det her center, at vi får et styrket demokrati med langt mere involvering, langt mere inddragelse. I gamle dage foregik det igennem partierne – og vi kan godt have en fantasi om, at det er der, det skal foregå igen, men jeg tror ikke, det er realistisk. Jeg tror, at vi bliver nødt til også at se på andre måder. Og den daværende kulturminister fra Liberal Alliance har jo tidligere netop skrevet om det her, altså hvad det er, der sker efter partierne. Hvordan ser demokratiet så ud?

Noget af det, man jo også kan bruge ideen om det her center til, er f.eks. det her forslag om borgerforslag. Det er jo ikke bare en fiks idé, der er opstået bag lukkede døre i et parti; det er jo noget, der er opstået, ved at man har kigget ud i verden og set, hvordan man gør de her ting. Den model, vi har fået, er jo så direkte inspireret af Finland – først i formuleringen, da vi diskuterede det og tog kontakt til den tænketank i Finland, der arbejder med det, og så da vi fandt modellen frem. Og da den skulle implementeres i Folketinget, tog Folketinget også igen til Finland og lærte af de erfaringer, der var. Det er noget af det, som jeg synes vi bør snakke mere om. Jeg hører folk, der ikke lige synes, det her center er en god idé, men jeg hører ikke nogen ord om, at man ikke synes, det er godt at udvikle, lære om og videreformidle demokratiudvikling og borgerinddragelse. Så jeg håber, at vi kan finde gode modeller, som også Dansk Folkeparti kan se sig selv i, for jeg synes, det er rigtig vigtigt, at vi får taget

skridtet videre og set på, hvordan vi også får formidlet alle de gode ting, der foregår, lært af dem og får dem videreudviklet. Det er intentionerne bag forslaget, så tak til Socialdemokratiet for at støtte det, og tak for i det mindste de positive ord om ideen bag det.

Kl. 13:08

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Foreløbig tak. Der er en kort bemærkning fra fru Christina Egelund.

Kl. 13:08

Christina Egelund (LA):

Nu, hvor vi er i et positivt og godt og dejligt humør, vil jeg egentlig bare takke ordførerne for engagementet i lige præcis den her dagsorden. Og så vil jeg også bare sige, at så længe vi har Alternativet, behøver vi jo ikke noget center for demokratiudvikling.

Kl. 13:08

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Ordføreren.

Kl. 13:08

Rasmus Nordqvist (ALT):

Tak. Men altså, selv Alternativet kan ikke have ører ude alle de steder, hvor der foregår fantastiske ting. Det er faktisk det, som er ideen. Det er jo det her med, at da jeg første gang tog ud og besøgte nogle af de lokaludvalg, man har lavet, for integration eksempelvis i Gentofte, var det kun, fordi jeg tilfældigvis mødte en, som arbejdede der – og det var vistnok i et S-tog eller i en bus. Så jeg skal gerne prøve at komme så meget rundt som muligt, men jeg tror nu også, det vil være en god idé at få sat det mere på formel.

Kl. 13:08

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Men det siger vi tak til hr. Rasmus Nordqvist, og tak til aktørerne her for at diskutere det emne, som, mens vi venter på valget, egentlig meget godt understreger, at der er ting, der samler os og ikke skiller partierne. Det her var faktisk en snak på tværs af alle partier om et vigtigt emne, som alle var enige om er vigtigt. Så det er godt for folkestyret. Tak for jeres indsats i dag.

Der er ikke flere, der har bedt om ordet, og så er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at forslaget henvises til Udvalget for Forretningsordenen. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget.

Det er vedtaget.

Kl. 13:09

Meddelelser fra formanden

Fjerde næstformand (Leif Mikkelsen):

Så er der ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 7. maj 2019, kl. 13.00.

Jeg henviser til den dagsorden, der fremgår af Folketingets hjemmeside, og skal i øvrigt henviser til hele ugeplanen, der fremgår af Folketingets hjemmeside.

Mødet er hævet. (Kl. 13:09).
